

לקראת שבת מלכתא

משלחת בעלי עסקים נכנסו לברכה, ביניהם היה גם מנכ"ל חברת נירלייט (חברה לייצור צבעים). המנכ"ל ניסה את מזלו, והציע לרב "אני אצבע את הבית של הרב חננס אין כסף, אינני מעוניין בשותפים אני לבד אצבע את הבית". הרב סירב נחרצות: "גם אני לא מעוניין בשותפים..." אמר

הצניעות ומעט שבמעט מחכמתו של מרן הגראי"ל שטיינמן זצוק"ל

"קדושים תהיו" (ויקרא י"ט, ב')

אחד מגדולי האדמו"רים צדיק וחסיד, נהנה ממערכת יחסים קרובה עם רב אהרן-ליב. לאחר אחד הביקורים שלו במשכנו ברחוב חזון איש 5, היה מוטרד ממצב הבית המוזנח, עד ששלח את אחד מחסידיו, בעל חברת בניה, כדי לתקן ולעדכן את החדרים. רב אהרן-ליב היה נבוך מעט, והתנצל: "אינני צריך אחרים כדי לבצע תיקונים, אני עצמי אנסה לעשות תיקונים, אך לא לבית שלי, אלא למידות שלי!"

בארבע עיניים עם הרב שטיינמן

יהודי עשיר, מגדולי 'רואי החשבון' בארץ ישראל, שומר תורה אך אבוי, לא היה 'קובע עיתים לתורה', נכנס לחדרו של רב אהרן-ליב בצוותא עם אחד מ'ראשי הכוללים' כדי להציג כמה שאלות ביחד. בסיום השיח המשותף, ביקר 'רואה החשבון' לדבר משהו עם הרב ביחידות - בארבע עיניים. בבקשה.

הוא התישב, ואמר לרב:

"סליחה שאני אומר, אבל זה ממש לא צורה, ובלי טעם וריח הרהיטים כאן בבית, כבוד הרב תראה איזה שולחן, איזו מיטה, כסא עתיק יש לך, אין לי שום בעיה להחליף לך את כל הרהיטים, זה לא הרבה כסף, והבית יקבל צורה נורמאלית".

שמע רב אהרן-ליב את דבריו היוצאים מן הלב, ושאלו: מה אתה עושה בחיים?

"אני רואה חשבון גדול, יש לי קומת משרדים של רואי חשבון בבנין משרדים פלוני וכו'".

אשאלך שאלה של חשבון: כאשר יושב אצלך קליינט ומציג את עסקיו כדהלן: הוא שותף במפעל בתשעים וחמישה אחוזים, ויש לו שותפות נוספת במפעל אחר ובו יש לו רק אחוז אחד, מה אתה מייעץ לו, היכן להשקיע את האנרגיה ואת הכוחות?

"פשוט שישקיע בתשעים וחמישה אחוזים" - השיב.

המשיך רב אהרן-ליב: בסדר. הוא ישמע לעצתך וישקיע במפעל

המשך בעמוד 20

הבחין בכך רבינו ואמר לו: "שמעני, אספרה. פעם היתה ברית אצל מרן הגרי"ז מבריסק זצ"ל. מובן שהיו שם כל גדולי ירושלים, וגדולי ראשי הישיבות. נהרו פני אחד הנוכחים ואמר: אהה, אזא חשוב'ער ברית! הקפיד מרן זצ"ל ואמר: מעשה במלמד שחלם שזכה בעושרו של ברודצקי. הגביר האדיר של רוסיה. קם ואמר לאשתו בשמחה: היודעת את, זכינו בעשרו של ברודצקי!

ראב"ד העדה החרדית הגאון רבי משה שטרנבוך שליט"א על היחס שנדרש לכל אחד ואחד

"ואהבת לרעך כמוך" (ויקרא י"ט, י"ה)

פעם הגיע ה"בית הלוי" לברנוביץ וביקש חדר מבעל האכסניה, סרב הלה, והלינו בפרוזדור. באותו ערב הגיע לשם רבו של בעל האכסניה, הרבי מקוברין, והוא קיבל את פניו בכבוד גדול. הבחין הרבי בבעל ה"בית הלוי" שוכב בפרוזדור, והרעיש: "וכי כך אתה מקבל פני הגאון הנודע, רבה של בריסק!" נבוך בעל האכסניה. התנצל שלא ידע ולא שיער...

אמר רבי יושע בער: "עתה ידעתי מה גדלותו של אברהם אבינו. כי גם לוט הכניס אורחים אך בלוט נאמר 'ויבואו המלאכים'. הכניס רק אנשי מעלה. אבל אברהם אבינו הכניס לביתו כל אורח, גם אם נראה כערבי"...

ובנו, מרן הגאון רבי חיים מבריסק זצ"ל באר, שלפיכך הביאם הקדוש ברוך הוא בדמות ערביים כדי ללמדנו שמצות הכנסת אורחים בשלימות היא לקבל כל אורח נקלה כאילו היה האדם החשוב ביותר. שרץ אליהם והשתחוה לפניהם וקראם אדוניו, ושחט עבורם שלושה פרים כדי להאכילם שלושה לשונות בחרדל, כמו שנוהגים באנשי מעלה.

ומסופר, שאברך אחד שהיה בבית הגאון רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל והביט בעד החלון ולפתע קרא: "הרב מבריסק" מגיע!" מיד חרד רבי איסר זלמן מלצר ולבש את מעילו העליון וחבש את כובעו, ויצא לקבל פני אורחו הגדול שעלה במדרגות, והנה טעות. היה זה יהודי ירושלמי שביקש מכתב המלצה לבקשת תרומה, מעשים שבכל יום.

ורבי איסר זלמן קיבל פניו בחרדת קודש, וכופף בפניו קומתו התמירה, התבטל כליל, והזמינו להכנס ולשבת בראש, ושאלו האם יאות לשתות כוס חמין. ושאלו לרצונו, ומיהר לעשות בקשתו, ונפרד ממנו בברכות הדדיות.

הנוכחים השתאו, הביטו בנעשה בפליאה משועשעת. לאחר שהלך שאלו את רבי איסר זלמן מאי כולה האי, התברר שהוראה טעה, מדוע חלק לו כבוד כה רב.

ענה ואמר: האמת היא, שצריך לקבל כך כל אדם, לאו דוקא את הרב מבריסק. אלא מאי, אין אנו בדרגה זו. אבל עכשיו כשהוראה טעה,

והתכוננתי לקבל פני הרב מבריסק, המשכתי וקיבלתיו כפי שאכן חייב הייתי קבלו, ביותרת הכבוד!...

גסי הגאון רבי משולם דוד סולובייצ'יק זצ"ל דייק, שאצל לוט כתוב כמה פעמים שהכניסם לתוך ביתו ["ויבואו אל ביתו"], "סורו נא אל בית עבדך"], מה שאין כן אצל אברהם אבינו לא נזכר שבאו אל ביתו. ובאר בזה שקיום מצות הכנסת אורחים בהידור הוא כשהאורח ירגיש בנוח כאילו הוא בביתו שלו, ולא בבית המארח.

ומרן הגרי"ז מבריסק זצ"ל סיפר לי שבית אביו היה כהפקר, והיו עניים ישנים ביתו כאילו היה זה ביתם הפרטי, עד שלפעמים התנחלו במיטתו והיה עליו לחפש איזו פינה בבית לישון בה...

בביקורו המרומם של רבינו בארה"ב לחיזוק התורה והאמונה בקרב קהילות הקודש התאכסן בשבת קודש במעונו של הנגיד הרה"ר דוד שטינבערג הי"ו בעל האכסניה היה מאושר על הזכות שנפלה בחלקו. שהרי אמרו (ברכות מב ע"א) שתכף לתלמיד חכם ברכה, שנאמר: "ניחשת, ויברכני ה' בגללך", ואיבעית אימא מהכא: "ויברך ה' את בית המצרי בגלל יוסף".

הבחין בכך רבינו ואמר לו: "שמעני, אספרה. פעם היתה ברית אצל מרן

והנה מתבררת עתה נוכלותם וחציפותם הגדולה... לא מיניה ולא מקצתיה - הם פשוט נהנים מחברתנו ומן הסעודות הטעימות ותו לא! כשם שנסעו מכאן במונית, הרי מן הסתם הגיעו כמו כן במונית... ומנין להם הכסף לתשלום?

הגה"צ רבי גמליאל רבינוביץ שליט"א על שמירת השבת והלימוד זכות

“וְאֵת שַׁבְּתֵי תִשְׁמְרוּ” (ויקרא י"ט, ג')

העיר תל אביב, לפני כשישים שנה שנה, מורכבת היתה מאוכלוסייה מעורבת - יהודים חרדים יראים ושלמים התהלכו בה לצד פורקי עול, כשההבדלים ביניהם חדים וברורים. היו כשרי ישראל שומרי הדת נזהרים מאד שלא להתערב עם עוברי על הדת, ונשמרים מהם ומהמונם מכל משמר!

היתה משפחה חרדית אחת המקפידה על קלה כבחמורה, שהכירה בהשגחה עליונה זוג עולים חדשים עריריים מאחת מארצות העמים. שהיו שניהם רופאים ידועי שם. מחמת האנטישמיות שהיתה אותה עת בארץ מוצאם, לא יכלו לעסוק בגלוי ביהדות ושמירת המצוות, אבל זוך תמימותם ותשוקתם הרוחנית לא כבו, ובהשפעת אותה משפחה חרדית נתגלה בהם הניצוץ הקדוש. הם החלו אט אט להתקרב לתורה ולשוב בתשובה, ולקיים את עיקרי המצוות.

הם הוזמנו כסדר לסעודות שבת קודש בבית אותה משפחה, ונהנו מאוד מאווירת השבת הנעימה, כשהם משתלבים יפה בין בני המשפחה. זו היתה גם הזדמנות טובה לקרבם יותר, והיו משוחחים רבות בסעודות אלו בענייני אמונה והשקפה.

כעבור תקופה כבר היו שומרים רוב המצוות כראוי, וכמובן החלו גם בשמירת שבת כדת, להנאת בני המשפחה המקרבת, ששמחו לראות פרות בעמלם.

כך התנהל הכל למישרים במשך כשנתיים, עד שבאחת השבתות נחלה האשה בעלת הבית החרדית אכזבה קשה, שגרמה לה לסערת רוח גדולה. היה זה כשיצאה אל המרפסת בדיוק בשעה שעזבו בני הזוג את ביתם בתום סעודת השבת, והנה רואה היא להפתעתה את הבעל הרופא עומד ברחוב ומנופף בידו לערב מונית חולפת, וכך בשאט נפש וללא שום היסוסים, עלו שני בני הזוג אל הטקסי בנסיעה חצופה בריש גלי, וברמיסת כבודה של שבת מלכתא!

המחזה שנתגלתה לעיניה קומם אותה מאד - הרי עובדים אנו כאן איתם ומשוחחים זה עידן ועידנים על חשיבות קדושת השבת ושמירתה! הם אף העמידו פנים שאכן הדברים מקובלים עליהם, וסיפרו שכבר החלו בשמירת השבת כדין. והנה מתבררת עתה נוכלותם וחציפותם הגדולה... לא מיניה ולא מקצתיה - הם פשוט נהנים מחברתנו ומן הסעודות הטעימות ותו לא! כשם שנסעו מכאן במונית, הרי מן הסתם הגיעו כמו כן במונית... ומנין להם הכסף לתשלום? אין זאת אלא שמגיעים הם לסעודת השבת כשהארנק

המוקצה בכיסם ו'מוכרים' סיפורים שהם כבר שומרי שבת ונזהרים בכל הלכותיה! אין כאן אלא זוג רמאים, החליטה האשה ברוב כעסה ואכזבתה, עתה משנודעה המרמה, לא יוכל ועוד לרמותנו!!!

בו במקום הוחלט על ניתוק הקשר לחלוטין!

כשהתקשרה האשה ההיא באותו שבוע, נענתה להפתעתה בניכור ובקוצר רוח, היא לא הבינה על מה ולמה מתיחסים אליהם פתאום כך בריחוק. אך בני הזוג נאלצו להשלים עם המצב, כשהבינו לאכזבתם הגדולה שאינם עוד אורחים רצויים בבית אותה משפחה, ובתקופה קצרה נותק הקשר עימם לגמרי!

חלפו כעשרה חודשים, והנה נפטר הרופא הלה והלך לעולמו, כשהגיע השמועה המצערת אל האשה החרדית, חשבה שמן הראוי לגשת לנחם את הרופאה בצערה הגדול.

יצאה אפוא האשה לניחום אבלים בהגיעה לביתה מצאה שם כמה נשים שישבו, כנראה שכנות ומכרות שריחמו עליה ונכנסו לבקרה ולנחמה. הן לא שמו לב בכניסתה, ומשתפסה את מקומה על אחד מכסאות המנחמים שבקצה החדר, שמעה לתדהמתה את הרופאה מספרת לחברותיה את נסיבות הענין.

בין הדברים סיפרה כך:

"זה לנו כמה שנים שחזרנו בתשובה, ובשנתיים האחרונות התחלנו אף בשמירת השבת בשלמות! לפני כעשרה חודשים התארחנו לסעודת שבת אצל משפחה חרדית שקרבה אותנו מאד, אולם באותה שבת לא חש בעלי בטוב - היו לו כאבים חדים בחזה, והוא חשש מאד שזה התקף לב, לא עלינו. כשיצאנו מבית המשפחה המארחת התגבו הכאבים, ודקירות הלב הלמו בעוז. בהיותו פרופסור

רבי ישראל החזיק עסק גדול של אריגים, ומפני כבוד השבת היה נוהג לסגור את החנויות בערב שבת כבר בשעה 12 בצהרים. זאת ידעו כל לקוחותיו; אפילו שהחנות תהיה מלאה בקונים, יכריז רבי ישראל - בדיוק בשעה 12 - על נעילת החנות, ולא יעזרו אז תחנוניו של אף אחד

הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א על כוחה של מסירות נפש למצוות

‘נְאֻת שַׁבָּתִי תִשְׁמְרוּ’ (ויקרא י"ט, ג')

נצטט כאן מתוך מכתבו של מרן החזון איש, המודפס בספר גנזי 'חזון איש'. מרן זצ"ל כותב שם על הדרך לעשיית תשובה בענין חילול שבת, ועל החובה להחמיר בזמני כניסת השבת, ולא להקל בכך בשום אופן. וזו לשונו הזהב:

‘עיקר התשובה על איזוהירות, הוא שימת לב על להבא. ובאמת צריך להתרגל להחמיר בכניסת השבת, אף במקום מצוה, כי זה מצוי מאוד שבשביל מצוה נכנסין למצב נלחץ, וסוברין יכולני עדיין לגמור קודם השבת.

ובאמת ראוי להחליט לפרוש אף במקום מצוה, ומוטב שיהיה המכשול בביטול המצוה, ממכשול של חילול השבת.

ואמנם תיקונים הנזכרים בראשונים אין אנו ראויים להם, ודקדוק בשמירת השבת בכל ל"ט מלאכות הוא הטוב שבתיקונים. עכ"ל החזון איש במכתבו.

הבה ניתן דוגמה למצוה העלולה להיעשות על-חשבון חילול שבת. כאשר אדם מתכוון לנסוע לשבת להוריו, והנה הוא מביט בשעונו ורואה שהשעה כבר מאוחרת. הוא יודע שגם אם יזמין מונית, יגיע לבית ההורים לאחר זמן כניסת השבת, ועד שהנהג ישוב לביתו - לבטח כבר תיכנס השבת, ויגרם לו חילול שבת מלא, רח"ל.

ואז הוא עושה חשבון לנפשו, אולי בכל זאת כדאי לנסוע בגלל מצוות כבוד הורים! ועל זה כותב החזון איש, 'ראוי להחליט לפרוש אף במקום מצוה'!

הסוחר לא האמין למשמע-אוזניו

עובדה בדוקה היא, שגדולתם והצלחתם של אנשי-המעש, לא מפאת חוכמתם היתירה באה להם, אלא בגלל עוצם רצונם להגיע להגשמת שאיפתם ומטרתם.

ולמשל, כל 'גיבורי האומות', שעוררו בקרב אחיהם את ענין החירות, ופעלו לשחרור מעול הכובש, לא תבונתם ופקחותם היתירה, או תרבות-חייהם, גרמו לכך שיִרְשְׁמו לדורות הבאים לכבוד ותהילה, אלא מסירות הנפש שלהם, והנכונות להקריב נפשם על רעיונם, היא-היא שעמדה להם.

ולהבדיל, היו שטענו שהמוניטין שיצאו לסבא מסלבודקה בכל העולם כולו, עד שמעריציו כינוהו כגאון-הניתוח בכוחות הנפש, באו

לו בשל בינתו הגדולה. אבל הוא גער בהם ואמר שההצלחה נובעת רק מתוך מסירות הנפש לתורה וליראה.

אמנם, אין ספק שעם התעצמותה של מידת מסירות הנפש אצל האדם, מתגבר גם מעין החכמה בקרבו. אבל, אין החכמה כי אם תולדה, והרי היא תשלום על נכונות ההקרבה העצמית למען כבוד השי"ת.

חוכמתו של עם ישראל לא באה מ...המוח והנה, גם אצל בצלאל נאמרו הדברים הללו, שכן מובא במדרש רבה (ויקהל מ"ח): "ראו קרא ה' בשם בצלאל בן חור וכו', בשעה שבקשו ישראל לעבוד ע"ז, נתן נפשו על הקב"ה וכו'". למדנו, שהשיג בצלאל את החכמה עקב מסירות הנפש, ובזכות מרים זקנתו שמסרה נפשה למען ילדי ישראל, כפי שמובא שם, במדרש.

הרמב"ן מביא ראיה לכך שהחכמה לא באה לישראל כתוצאה מאימונו של המוח, שהרי מעולם לא התאמנו בני ישראל בשום מלאכת מחשבת, כי בהיותם במצרים, נחסמה מהם הדרך להשגת החכמה.

וכך כותב הרמב"ן על הפסוק "ויביאו כל איש אשר נשאו לבו": 'וטעם אשר נשאו לבו, כי לא היה בהם שלמד המלאכות האלה ממלמד, אבל מצאו בטבעו שידע לעשות כן'.

הרי רואים אנו בעליל עד כמה משפיע הרצון האמין להתאהב לפני הקב"ה - על חכמתו של האדם, עד שבכוח הרצון הלזה זכו ישראל לחכמה.

ובוא וראה כמה חשובה חכמה זו, בת מסירות הנפש, לפני הקב"ה, שהרי כמה פעמים הוכפלו ונשלשו מעשים אלה בתורה, ללמדנו

בליל שבת גילו לר' ישראל מן השמים שהיה זה עבורו נסיון מן השמים, לבדוק האם יתפתה לרווח הגדול, וישאר בחנות, או שמא כבודה של השבת יעמוד גם הפעם מול עיניו

ר' ישראל הסביר לו שכך הוא נוהג תמיד, שבשעה 12 של יום ששי, הוא סוגר את החנות, וגם עכשיו לא ישנה את מנהגו, גם אם מדובר בעיסקה גדולה שיש בה חשש הפסד מרובה.

הסוחר לא האמין למשמע אוזניו, והיה בטוח שהמוכר היהודי מהתל בו. וכי מי יהיה מוכן לתת לרווח שכזה לחמוק מבין אצבעותיו?! אבל כאשר השעון הצביע על השעה 12, ביקש ר' ישראל סליחה מהסוחר, ביקש ממנו לעזוב את המקום, וסגר את החנות על מנעול ובריח.

בליל שבת גילו לר' ישראל מן השמים שהיה זה עבורו נסיון מן השמים, לבדוק האם יתפתה לרווח הגדול, וישאר בחנות, או שמא כבודה של השבת יעמוד גם הפעם מול עיניו, והוא לא יוותר על מנהגו הקבוע.

מאחר שעמדת בנסיון, תזכה להוליד בן שיאיר את עיני העולם כולו, הבטיחו לו מן שמיא.

להכיר בנסיונות החיים

ננסה לבחון את הסיפור מנקודת המבט שבה פתחנו. אנחנו מסתכלים על אביו של הרמ"א כאישיות מאוד-מאוד דגולה, ובעלת חוסן נפשי עצום, ולכן אולי נראה לנו שהנסיון שעמד בו - אינו מתאים לדרגתנו. ולא היא.

מעלתו של ר' ישראל איסר"ל היתה בכך שידע לאבחן מראש שהסוחר הוא נשלח אליו מן השמים כדי לנסותו האם יכשל הפעם במבחן הפיתוי של רווח כספי ענק, או שמא יתגבר ויעמוד בעוז נגדו, ויוותר על מנעמי העולם, מול שמירה על ערך כה נכבד של שמירת השבת.

וברגע שידע אביו של הרמ"א שמנסים אותו, הוא עמד בכך. ומְדַרְגָה זו שייכת לכל יהודי ויהודי, שיכיר בנסיונות החיים, ויידע שנסיונות הם, ואז יוכל לעמוד בהם, ושכרו ישולם בזה ובבא.

(מתוך הספר 'שבת בשמחה' בעריכת הרב משה מיכאל צורן)

שהקב"ה משתעשע ומתענג כביכול בכל ציץ וקמט-חן של חכמה זו.

למדנו, שתחילת הצלחתו של כל יהודי היא במסירות נפשו למען אלוהיו, וחירוף נפש כדי לעמוד בנסיונות הניצבים לפניו.

כל החיים הם בית ספר אחד גדול של נסיונות, וגם אם האדם בטוח שעבר את הנסיון האחד בהצלחה, עדיין ממתנים לו בדרכו הרבה נסיונות אחרים, וצריך לאזור חיל ולעמוד כנגדם, וככל שיידע ויבין שקשיי החיים והטרדות המפריעות לו בחיי היום-יום - הם הנסיונות, כך ייקל לו להתגבר עליהם, ולעמוד איתן מול כל המשברים וההפרעות.

וכמו שכתב ה'מסילת ישרים' (פרק א'): 'השלוח מצד אחד והיסורין מצד אחד, עד שנמצאת המלחמה אליו פנים ואחור. ואם יהיה לבן חיל וינצח המלחמה מכל הצדדין, הוא יהיה האדם השלם אשר יזכה לידבק בבוראו וייצא מן הפרוזדור הזה ויכנס בטרקלין לאור באור החיים'.

אדם הנתקל בקושי מסוים, בכל תחום בחיים, ויודע שלפניו 'נסיון', שבאמצעותו רוצה הקב"ה לבדוק את מידת חוסנו ואמונתו, אדם כזה מסוגל לעמוד בגבורה מול כל הגלים והמשברים, המבקשים לנתקו מבוראו, ולצאת מהם בשלום.

כי כל יהודי מבקש להוכיח את נאמנותו לבוראו, וכשהוא יודע בוודאות שהקושי שבפניו הוא ניצב, הוא הנסיון, ייקל עליו להתאזר בגבורה נגד כל המשטינים.

וכשהאדם עומד בנסיון, משלמים לו מן השמים שכר כפול ומכופל, וכמו שהיה אצל אביו של הרמ"א.

הסוחר ביקש לרכוש כמות נכבדה

לא לחינם זכה רבי ישראל איסר"ל, לבן כמו הרמ"א.

רבי משה איסרליש נולד בשנת ה'ר"פ בעיר קראקא לאביו רבי ישראל איסר"ל, שהיה עשיר גדול ומראשי הקהילה, ואחד משני סוחרים יהודים, שהמלך הפולני, זיגמונד, העניק להם רשיון לפתוח חנויות מסחריות ללא כל הגבלה.

רבי ישראל החזיק עסק גדול של אריגים, ומפני כבוד השבת היה נוהג לסגור את החנויות בערב שבת כבר בשעה 12 בצהריים.

זאת ידעו כל לקוחותיו; אפילו שהחנות תהיה מליאה בקונים, יכריז רבי ישראל - בדיוק בשעה 12 - על נעילת החנות, ולא יעזרו אז תחנוניו של אף אחד.

פעם, ביום ששי, נכנס לחנות סוחר גדול וביקש לרכוש כמות נכבדה מאוד של סחורה. רבי ישראל איסר"ל מדד לו בדיוק את כמות הסחורה שביקש, והגיש לו את החשבון.

הסוחר אמר לבעל החנות שהוא זקוק לכמות יותר גדולה של סחורה, אבל השעון הראה כבר על השעה 5 דקות לפני 12, וכיון שההכנה והמדידה של כמות כזו, תארך זמן רב, הציע אפוא ר' ישראל לסוחר לדחות את סיום העסקה ליום ראשון.

אולם, הסוחר דחה את ההצעה באומרו שיש עוד זמן רב עד לכניסת השבת, ואם לא יגמרו ביניהם עכשיו, יבטל את כל העסקה.

הננו להזכיר דברים ששמענו ממנו ברבים פעמים רבות. וכך היה דבריו: היה לי ויכוח עם אדם גדול [לפעמים היה אומר את שמו האדמו"ר מגור זצ"ל בעל הפני מנחם שהיה עמו בידידות רבה] הלה אמר לי שבדורנו קשה מאוד שיהיה יהודי שכוונתו לשם שמיים, ואני אמרתי לו ששבעים שמונים אחוז לשם שמים יתכן גם בזמנינו

הגאון רבי משה שטיין שליט"א רב דקהל חסידים קרית הרצוג ב"ב וראש כולל
קרלין סטולין בזכרונות מבעל 'שבט הלוי' מרן הגאון רבי שמואל הלוי ואזנר צוק"ל

"וַיֵּרֶא אֶת מַאֲלָקֵיךָ" (ויקרא י"ט, ל"ב)

תפקידים רבים היו לרבינו זצ"ל, כרב שכונת זכרון מאיר, כרב ביהמ"ד של ישיבת חכמי לובלין, כראש ישיבת חכמי לובלין, כגודר גדר ועומד בפרץ הנהגת העיר, וכעומד בראש מערכות היהדות החרדית, לשמור ולנצור את גדרי הקדושה, בסור מרע ועשה טוב. זכיתי ומעת היותי בן שבע ומחצה כאשר עברנו לגור מתל אביב לבני ברק, בשבת הראשונה נכנס אבי הרה"ח ברוך בענדיט שטיין ז"ל לבית המדרש של רבינו זצ"ל, ומאז לא זזו מיד מרן זצ"ל ובמשך עשרות שנים היה איש אמונו ויד ימינו, ומכח זה במשך חמישים וחמש שנים עד פטירת הרבי זצ"ל הייתי בבית הלוי. לאחר שלמדתי חמש שנים בישיבת חכמי לובלין בין השנים תשכ"ז-תשל"א רציתי ללמוד בישיבת סלבודקה. אבי ז"ל שרצה שהרבי לא יקפיד, נכנס עמי לספר שאני רוצה לעבור, ופתח בשיחה עם הרבי באיזה ישיבות למד.

סיפר לי שחודש אחד לפני עשרות שנים ספר כמה שאלות נכנסות, וספר כ-3000 בחודש, ואם ניקח בחשבון שבאותו זמן כמעט ולא היה טלפון הרי שמדובר על כ-100 שאלות ביום!!

שנים רבות הייתי מגיע בערבי שבתות וחגים אחרי הצהריים לבית ההוראה כדי לענות על השאלות. באותם שנים הרב בעצמו היה מרים את הטלפון בחדרו, וריבוי השאלות הקשה עליו. כשאירע בזמני לחץ שעוד לא הגעתי, היה מתקשר לביתי ומבקש למסור לי שאקדים לבוא כי יש הרבה טלפונים. שנה אחת לפני נסיעתו בקיץ לחו"ל, שאל אותי הרבי, האם העיר לא סובלת מכך שהוא נוסע לחו"ל ואינו נמצא כאן כמה שבועות. ענית לו העיר שמחה שהרב נוסע, ומחזק את כוחותיו בגשמיות וברוחניות.

הרבי נהנה ואמר לי, האמן לי כי בשבילי זה רוחניות, אני יושב שם וכותב תשובות, וזה נותן לי כח לכל השנה.

פעם אחת בחול המועד סוכות בקבלת האורחים בסוכה [ביניהם ידידנו הגאון רבי צבי כהן זצ"ל מחבר ספרי טבילת כלים והגעלת כלים ועוד שהיה מקורב לרב והיה מחבבו מאד] דיבר על שהייתו בחו"ל, והתבטא שם אין לי טירדות ואני יכול למשוך מחשבה בלימוד כמה שעות!

הרבי סיפר שלמד אצל המהררי"א כהנא זצ"ל הי"ד רבה של אונגוואר עוד כשהיה במאגנדרון. ולמד אצל רבה של נייטרא הגרש"ד אונגר זצ"ל הי"ד עוד בימי רבנותו בטירנו [שם למד עמו הגאון רבי בצלאל שטרן זצ"ל רבה של מלבורן ווינה בתור 'החזר בחור' שלו, בחור מבוגר שלומד עם בחור צעיר].

ואח"כ חזרתי לוינה ולמדתי שם בבית הכנסת 'שיף שול' עם חברים. וכשנפתחה ישיבת חכמי לובלין אמרו לי החברים כדאי שתלך ללמוד שם אולי יצא ממך משהו! ואז הלכתי לישיבת חכמי לובלין. ואז סיפר אבי לרב שהבן שלו רוצה ללכת ללמוד בסלבודקה, ואחר השיחה הנ"ל כמובן שהרבי הסכים.

היה לו רגש אחריות כלפי הציבור והרגיש חובה לענות בכל זמן שהיה יכול. אבי ז"ל סיפר לי שהיה אצלו פעם אחת מתוך פעמים רבות בעניין ציבורי סמוך לשבת, והטלפון צלצל, הרבי הרים ואשה שאלה איך מכינים לתינוק מאכל בננה שצריכים לרסקו בשבת, הרב אמר אני מניח שהילד לא נולד עכשיו, אבל מיד לאחר מכן ענה לה בכל הסבלנות והסביר בצורה ברורה איך למעוך את הבננה בכת המזלג.

אבי ז"ל סיפר לי שהיה אצלו פעם אחת מתוך פעמים רבות, בעניין ציבורי סמוך לשבת, והטלפון צלצל, הרבי הרים ואשה שאלה איך מכינים לתינוק מאכל בננה שצריכים לרסקו בשבת

מלמסור שיערים בכל מקום ובכל זמן, בכל חלקי התורה. [ואמר שזה מה שהחזיק אותו להישאר בלימוד התורה כשנכנס לעול הרבנות]. כידוע רגיל היה להשכים קום, וללכת לטבול במקוה. שמענו ממנו פעם לספר מדוע קבע את השעה עשר בלילה לשעת שינה שבשום אופן א"א לדבר עמו. כי פעמים רבות אנשים הוציאו אותו ממיטתו כדי לענות תשובות וזה הפריע לכל סדר יומו.

סיפר פעם לאבי ז"ל שהיה בחתונה שהיה בה אחד מראשי השלטון החילונים ולא יכל להימנע מלתת לו יד, אבל למחרת קמתי מוקדם מהרגיל ומיד הלכתי למקוה.

והעולה על כולנה רבינו זצ"ל לא היה אדם חזק ותקיף, אבל זכה שיהיו דבריו נשמעים, כאז"ל כל מי שיש בו יראת שמים דבריו נשמעים.

אבל בדבר אחד היה תקיף, כאשר הדבר נגע לענייני קדושה היה תקיף ביותר לא היו פשרות וויתורים ונסיונות, והרבה מערכות של קדשי ישראל הוביל רבינו זצ"ל.

(מתוך בית הלוי - ניסן תשפ"ב)

ואגב אבי ז"ל נפטר בתמוז תשע"ב והרבי זצ"ל היה בחו"ל. לאחר תום השבעה ביקש שיכנסו כל בני המשפחה והוא רוצה לנחם ולומר דברים, על מקורבו איש אמונו ויד ימינו במשך עשרות שנים. בתוך הדברים סיפר, פעם לא היה לי את האפשרות הכספית כמו היום, ולפני נסיעתי לחו"ל היה אחד בלבד שנכנס ונתן לי סכום כסף להוצאות הנסיעה, וזה היה אביכם ז"ל.

לאחר שדיבר שאלתי, מה היה סוד הקשר בין הרבי לאבי. הרבי הבין שכוונתי מה אבי מצא בו, הוא נע על הכסא באי נוחות והתקשה לומר משהו עד שאמר "אני חושב שהוא רב שבאמת מתכוון לשם שמיים ולא לשם עצמו".

אמרתי לרבי התכוונתי לשאול מה היה הסוד שהרבי מצא באבי. ואז ענה ראיתי יהודי שכל פעם שדיברתי אתו ופניתי אליו עשה הכל עבורי בלי לחשוב על עצמו כלל!

בהמשך לדברי הרבי זצ"ל, הננו להזכיר דברים ששמענו ממנו ברבים פעמים רבות.

וכך היה דבריו, היה לי ויכוח עם אדם גדול [לפעמים היה אומר את שמו האדמו"ר מגור זצ"ל בעל הפני מנחם שהיה עמו בידידות רבה מעת שבתם בועד הפועל של ועד הישיבות] הלה אמר לי שבדורנו קשה מאוד שיהיה יהודי שכוונתו לשם שמיים, ואני אמרתי לו ששבעים שמונים אחוז לשם שמים יתכן גם בזמנינו. ומזה אפשר להבין שאיפותיו והשגותיו לשם שמים.

ומלבד שהיה רב שלם נהג גם כרבי שלם. תפילותיו היו בהשתפכות הנפש, השמונה עשרה הארוכים שלו בימי החול, השבתות ובמועדים, ובימים נוראים, וגם בשנות המאה שלו עמד במשך כל התפילה הארוכה.

סיפר לי שחוזר כל שנה על ד' חלקי שולחן ערוך עם הבאר היטב כדי לשנן את השו"ע.

כמו כן סיפר לי שעובר על ספרי שו"ת כדי לזכור כשמתעוררת שאלה היכן לחפש ולעיין.

והיו לו סדרי לימוד נוספים בכל חלקי התורה. יום שישי אחד ראיתי לומד כסדר באמצע מסכת מנחות.

ראה חשיבות מרובה במסירת שיעורים והרבצת תורה, ולא ויתר

להתחיל את היום ברגל ימין

חוויה ראשית מדי יום אצלך במייל

הלכה, סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד... אקטואלי ומרתק
הצטרפו בחינם לאלפי מנויים, שלחו מייל לכתובת:

dirshu@dirshu.co.il

הפורתח
בכל יום..

המייל היומי של 'דרשו'.

"כשהגעתי לגיל בר מצוה, מינו שומר אחר במקומי קראו לו אהרן הוניגסברג. כשהוא הגיע לגיל בר מצוה, אמר לו מרן הגר"ח, נו אהרן הוניגסברג היית כזה שומר טוב, מגיעה לך מתנה... איזו מתנה ניתן לך??? השב רבי חיים מעט, אולי אלמד איתך בחברותא מסכת מגילה???"

סיפורי קודש ועובדות נפלאות ששמענו ממגיד המישרים
הג"ר אליעזר יוטקובסקי, על חוויות הילדות בצל מרן הגר"ח

אליעזר (לייזר) רוט

רוב בני האדם נוהגים להתרפק בבגרותם, על הזיכרונות הנעימים משנות הילדות שלהם, השכונה בה התגוררו, החברים עימם שיחקו, ובית הכנסת בו התפללו. תמיד נעים להיזכר בשנות הילדות ובשכונת הילדות, ואם זכית להתגורר בסמיכות לגדולי עולם כמו מרן הסטייפלער ובנו מרן הגר"ח קנייסקי זצ"ל, הנוסטלגיה הזאת מלאה בסיפורים מדהימים שיכולים למלא ספרים עבי כרס. הדברים נכונים לכל אדם, קל וחומר בן בנו של קל וחומר כשהילד שהתגורר בשכונתם של גדולי עולם, הוא מגיד המישרים הג"ר אליעזר יוטקובסקי שליט"א, יו"ר 'אנחנו וצאצאנו' שידוע לזהות את ה'סיפור' שבכל אירוע, ולעשות בו שימוש לאחר מכן בדרשותיו... בגליונות שהתפרסמו לקראת שבת הגדול ולקראת חג הפסח, הבאנו חלקים מתוך שיחה מרתקת שקיימנו עם הרב יוטקובסקי, ובה העלה זכרונות וסיפורים רבים מהבית הגדול של מרן הגר"ח זצ"ל, ורעייתו הרבנית בת שבע ע"ה. כעת נביא עוד עובדות ומעשיות ששמענו מפיו, את חלקם ראה בעצמו או אפילו היה שותף להם, ואחרים שמעו מפי חברים ומכרים.

עם החפץ חיים. רבי חיים קנייבסקי היה כבר אז מפורסם בכל העיר כתלמיד חכם משכמו ומעלה, מה פתאום שילמד בחברותא עם בחור צעיר?

"עוברים כמה ימים והבחור הזה מגיע כשהוא זורח מאושר... לשמחה מה זו עושה??? "אני החברותא של רבי חיים קנייבסקי", כך הוא מספר לנו. שאלנו אותו מה? איך? מי סידר לך דבר כזה? והוא השיב שהוא ניגש לביתו של הגר"ח, דפק בדלת, רבי חיים פתח ושאל לרצונו והוא אמר שהוא רוצה ללמוד עמו בחברותא.

"נענה רבי חיים ושאל מה אתה רוצה ללמוד, הוא אמר איזו מסכת הוא רוצה, אני לא זוכר מה איזו מסכת זו היתה, ורבי חיים אמר לו שבסדר גמור, אין שום בעיה. "תבוא בכל יום בשעה 19:30 ונלמד עד השעה 20:00. אבל יש לי שני תנאים: בלי איחורים ובלי חיסורים. אם אתה מאחר פעם אחת, החברותא מסתיימת".

"הם למדו יחד במשך כשנה וחצי אם אני זוכר נכון. ואז אחרי שנה וחצי הבחור החסיר פעמיים, בפורים ובשושן פורים. הוא הגיע למחרת שושן פורים, דפק בדלת, רבי חיים פתח לו ואמר לו שהוא כבר קבע חברותא עם מישהו אחר...

"התנצל הבחור מעמקי לבו והתחנן על נפשו. "היה פורים, לא יכולתי לבוא", הוא אמר. שאל אותו רבי חיים: "נניח בפורים לא היית, אבל למה לא באת אתמול?". הבחור השיב שהיה שושן פורים וכל המשפחה נסעה לירושלים והוא לא רצה להישאר לבד

"אבי מורי היה לומד חברותא בקביעות עם מרן הגר"ח", מספר הרב יוטקובסקי, "כל לילה היה רבי חיים מגיע לביתנו בשעה 2:00 לפנות בוקר. הנקישות היו נשמעות על הדלת בדיוק בשעה 2:00 והם היו לומדים עד השעה 4:00 בדיוק. כך היה עד שנוולד הילד הראשון, אז אמר מרן הגר"ח לאבי מורי, עכשיו אתה יכול ללמוד איתי, רעייתך כבר לא תישאר לבד בבית, יש לה תינוק שיישאר איתה...", ואכן מאז היה אבא הולך ללמוד עם רבי חיים.

"אגב, פרט מאוד מעניין בחברותא הזאת: מרן הגר"ח ואבי היו לומדים גמרא עם תוס', הם לא למדו רש"י. כמובן ששניהם ידעו כל מילה ברש"י עוד קודם, אבל זה מעניין מאוד העניין הזה".

חברותא עם הגר"ח

"זה המקום לציין שאצל מרן הגר"ח, הדיוק בכל הקשור לשעות הלימוד היה חשוב מאין כמוהו. אני זוכר שפעם כשהיינו בישיבה קטנה, אחד הבחורים בשכונה אמר לנו שהוא רוצה ללמוד בחברותא עם רבי חיים קנייבסקי... צחקנו עליו, מזל שהוא לא מבקש ללמוד

ועוד הסברים כהנה וכנה, אבל כבר נגזרה גזרה, רבי חיים כבר קבע חברותא עם מישהו חדש ולא יכול היה לבטל".

מסכת אחת במתנה

מנהג היה לנו בבית הכנסת 'לדרמן', שבהפסקה שהיתה בין 'קבלת שבת' לתפילת ערבית בליל שבת, היו לומדים לאור ה'לוקסים' שהוצבו בבית הכנסת, ומאחר ואסור לקרוא בשבת לאור הנר מחשש שמא יטה, היו צריכים להציב שומר, ולכן היה שומר קבוע, ילד כבן 12 או קצת יותר שהיה שומר עד הבר מצוה. כשהוא היה מגיע לגיל בר מצוה, היו ממנים ילד אחר.

"גם אני הייתי שומר כזה, במשך תקופה ארוכה הייתי עולה אחר כבוד אל הבימה מיד אחרי 'קבלת שבת', ושומר משם על כולם שלא יגעו בלוקסים... הייתי צריך לסקור את הלומדים כולם.

"כשהגעתי לגיל בר מצוה, מינו שומר אחר במקומי קראו לו אהרן הוניהסברג. כשהוא הגיע לגיל בר מצוה, אמר לו מרן הגר"ח, נו אהרן הוניהסברג היית כזה שומר טוב, מגיעה לך מתנה... איזו מתנה ניתן לך??? חשב רבי חיים מעט, אולי אלמד איתך בחברותא מסכת מגילה??? כמוכן שהילד שמח מאוד על המתנה הנפלאה שזכה לקבל בלי שציפה לכך, וכל הילדים האחרים ששמרו לפניו ואחריו יכלו רק לקנא בו על כך שהוא זכה למה שאנחנו לא זכינו...".

"אגב, אם כבר דיברנו על התאורה ב'לדרמן', אחת מחוויות הילדות הכי מתקוות שהיו לנו היתה להדליק את האור במוצאי שבת... הרי הלוקסים לא הספיקו עד מוצאי שבת, וכשהגיע מוצאי שבת, בית הכנסת היה חשוך מאוד, ואז, בדיוק בזמן היה ניגש אחד הילדים ומדליק את תאורת החשמל... היה לנו תור מסודר איזה ילד מדליק באיזה שבוע את האור...".

שידוך על הגג

"אני זוכר שסיפרו בשכונה סיפור מאוד יפה, שמתאר היטב את מידת הזריזות של מרן הגר"ח לקיום המצוות. הרי רבי חיים היה זריז שאין כדוגמתו. הוא תמיד היה מתפלל שחרית כוונתיקין, מנחה ב-12 וחצי בצהריים, מעריב הוא תמיד התפלל בזמן, אף פעם לא דחה את התפילה למניין הבא או רבע שעה אחר כך. מצווה הבאה לידך אל תחמיצנה. וכך בכל המצוות.

"ביום מן הימים עלה הגבאי המיתולוגי של בית הכנסת 'לדרמן', אל הגג, כדי לסדר איזו תקלה שאירעה בדוד המים. על הגג היה דוד עם מים שהוכנו מראש לשימוש בשבת, כדי שלא יהיה חשש של שימוש במים שמגיעים על ידי שאיבה חשמלית וכו' וחשש הוצאה מרשות לרשות, ומדי פעם היו צריכים לעלות על הגג כדי לסדר את הדוד ואת הצינור וכו'.

"רבי חיים הגיע לבית הכנסת אולי רבע שעה לפני מנחה, וראה את בנו של הגבאי. שאל אותו 'איפה אבא שלך?', השיב לו הבן שהאבא נמצא על הגג וגם הוא עולה עכשיו לגג כדי לעזור לאביו. נענה רבי חיים אומר לו: "תגיד לאבא שלך שאני מחפש אותו יש לי משהו חשוב לומר לו אחרי שירד מהגג".

"עוברים כמה ימים והבחור הזה מגיע כשהוא זורח מאושר... לשמחה מה זו עושה??? אני החברותא של רבי חיים קנייבסקי", כך הוא מספר לנו. שאלנו אותו מה? איך? מי סידר לך דבר כזה?

"עולה הבן אל הגג ומספר לאביו שרבי חיים מחפש אותו. האבא שמע ואמר בסדר גמור, תיכף אני יורד למנחה, אגש לרבי חיים ואשאל אותו לרצונו. עודם מדברים זה עם זה והנה רבי חיים עצמו מגיע... הגג של לדרמן הוא גג די גבוה, צריכים לעלות שלושה מפלסים עד שמגיעים למקום שבו עומד דוד המים, ולכן הגבאי נבהל, הוא חשב שיש כאן איזה משהו מאוד דחוף.

"אבל רבי חיים אמר לגבאי: "ראיתי שיש לך בן בגיל השידוכים, הוא עושה רושם של בחור מאוד מיוחד, דיברתי עליו עם רעייתי, ואנחנו חשבנו להציע אולי איזו הצעה כשידוך, נערה שרעייתי מכירה ולדעתה יכולה להתאים... אתה רוצה לקחת את הפרטים ולברר???".

"רבי משה כהן כמוכן מאוד שמח לקבל את המחמאות וגם לשמוע את הצעת השידוך, אבל הוא לא הבין מה כל כך דחוף, 'בעוד עשר דקות מתפללים מנחה', הוא אמר למרן הגר"ח, 'הרב יודע שאני לא אפסיד את התפילה וממילא הוא יפגוש אותי בבית הכנסת. למה הרב היה צריך לטפס על הגג רק כדי להציע לי שידוך???".

"ענה לו רבי חיים זצ"ל: "מצוה הבאה לידך אל תחמיצנה. להציע שידוך זו מצוה, ומצוות לא דוחים למועד אחר. מקיימים אותן ברגע הראשון שהדבר מתאפשר".

'עזרה' חד פעמית

"בביתו של מרן, היתה הרבנית עושה את הכל, ומעולם לא ביקשה מבעלה שיעזור לה במטלות הבית, חוץ מפעם אחת שהרגישה מאוד לא טוב, ושכבה במיטתה לנוח. היא שאלה את מרן זצ"ל, אולי הוא יכול להכין לה כוס תה. כמוכן שרבי חיים הסכים בשמחה, הוא ניגש אל המיחם שהיה על הפרימוס, וניסה למזוג מים אל הכוס, אלא שהמיחם היה סתום מאבנית והמים זרזפו בקצב איטי מדי. זה לוקח שניות ארוכות עד שהכוס מתמלאת, ורבי חיים לא יכול

שיש לנו תנור אפייה". הרבנית לא הבינה, "מה זאת אומרת, מה חשבת, איך אני אופה לך את החלות כל שבוע???", ורבי חיים השיב בפשטות: "חשבת שאת הולכת למאפייה". הערת אגב, סביר להניח שרבי חיים כן ראה את התנור, וידע על קיומו, אלא ששכח זאת שוב ושוב, כי הוא היה מתפלל על עצמו שלוש פעמים ביום שיישכח מזיכרונו כל מה שאינו דברי תורה או קשור בלימוד התורה ובקיום המצוות, ולכן שכח בכל פעם מחדש את הפרטים ה'לא חשובים', כמו העובדה שיש לו תנור ומכונת כביסה...

לענות תשובות כמו הגר"ח

"סיפור מעניין מספרים שפעם בא הגר"ח בצלאל פכטהלט לפני מרן ושאל אותו שאלה קשה: "הרי אנחנו רואים שהרב עונה לכל אחד תשובה אחרת, גם אם אנשים באים עם אותה שאלה. שניים באים עם אותה בעיה, לאחד הרב אומר לעשות ניתוח ולאחר לא לעשות, שניים באים עם אותה שאלה על שמות בשידוכים, לאחד אומר הרב שיש לחשוש לבעיה הזאת ולשני לא.

"פעם באו לבקש ברכה על אשה אחת, אמרו את שמה 'עדינה' בת רבקה למשל. נענה מרן ואמר "מה זה עדינה? 'עדינא' היתה אשתו של לבן הארמי. צריך להחליף שם, ואכן שמעו בקולו והחליפו. שמע מישהו אחר את הדבר, ומיהר לבוא לרבי חיים ולומר שיש לו בת ושמה עדינה, האם גם הוא צריך להחליף את שמה. שאל רבי חיים, למה להחליף??? מה רע בשם עדינה? היא היתה אמא של רחל ולאה...".

"בכל אופן, שאל הגר"ח בצלאל פכטהלט, ילמדנו רבינו, למה לפלוני משיב הרב כך ולפלמוני ההיפך הגמור. איזה היגיון יש בזה? "ענה לו רבינו, מה ששמים לי משמים בפה, את זה אני עונה. התשובה הראשונה שעולה לי, היא התשובה שאני עונה... "שאל אותו הרב פכטהלט, האם גם אני יכול לעשות כך ולפסוק לאנשים איך להתנהג כי 'זה מה שעלה לי? או שרק הרב יכול לענות כאלו תשובות?".

"ענה לו מרן הגר"ח תשובה מאוד פשוטה: "אם לא תחשוב במחשבה שלך על שום דבר חוץ מעל תורה ויראת שמים, ואלו יהיו המחשבות היחידות שעולות בראשך כל הזמן, תוכל גם אתה לענות ולהדריך אנשים כיצד לנהוג, לפי התשובה שתעלה בפוך, ולא תטעה לעולם".

להפסיד כל כך הרבה שניות... הוא פתח ספר ועיין בו עד שהכוס תתמלא, וכמובן שכח את עצמו בתוך הספר, כשבניתיים המים זורמים החוצה והמיחם מתרוקן, ומתמחם עד ועוד, עד שלבסוף התפוצץ בקול רעש גדול, וגרם לנזקים... "אמרה הרבנית, זאת היתה הפעם הראשונה שביקשתי מבעלי עזרה, וזאת גם הפעם האחרונה בעזרת ה'. הבנתי את הרמז העבה, יותר אני לא מבקשת ממנו כלום, הוא קודש קודשים לה'...".

תנור בשיא הקיץ

זכורני שפעם נשרף ביתו של מרן, ואני הייתי נוכח שם אחרי שכיבו את השריפה, כשבאו לפנות את כל הלכלוך לקראת שיפוץ הבית. מרן זצ"ל עמד שם בחוץ, ודאג שלא יזרקו את ארון הספרים לפח, כי תשמישי מצוה צריכים גניזה... הוציאו את הארון חלקים חלקים, ומרן אמר, החלק הזה צריך גניזה, המדף הזה אינו צריך גניזה כי עשיתי תנאי שאוכל להניח עליו את המגבת שלי וממילא הוא לא נחשב תשמיש מצוה...".

"הוא נזהר לא להניח את המגבת במדף של ספרים, אלא אם עשה תנאי על המדף לפני שהחל להשתמש בו להנחת ספרים!!! מויראדיג!!!

"בכל אופן, כשכיבו את הלהבות הגיע חוקר השריפות ושאל מי פה בעל הבית? רבי חיים: "אני גר כאן", החוקר לא הבין, "אבל מי בעל הבית פה?", ורבי חיים בשלו, "אני גר כאן". המשיך החוקר ואמר: "זה נראה שהשריפה פרצה מהאמבטיה, מה יש לך באמבטיה?", ורבי חיים עונה לו, "אני לא יודע, לא הייתי שם...". "אולי יש שם מכונת כביסה או מכשיר חשמלי אחר?", עונה לו רבי חיים, "אולי...". "כעין זה מספרים שפעם התקלקל תנור האפייה בביתו של מרן והיו צריכים לקנות תנור חדש, אבל היו אלו ימי בין המצרים והרבנית התלבטה אם היא צריכה להמתין עד אחרי תשעת הימים או שהיא יכולה לקנות את התנור כבר עכשיו כי היא צריכה לאפות חלות ועוגות וכו'.

"ניגשה הרבנית לרבי חיים ושאלה אותו: "חיים, מותר לקנות תנור או שצריך לחכות לאחרי תשעת הימים"... רבי חיים הסתכל עליה בחוסר הבנה: "למה לקנות תנור? מזג האוויר מאוד חם עכשיו...". "אמרה לו הרבנית, "לא תנור שמחמם את הבית. תנור אפיה שאופה עוגות וחלות. התקלקל לנו התנור הישן, וצריכים לקנות חדש...". "רבי חיים התנצל על השאלה שלו והסביר את עצמו: "לא ידעת

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

לשמוע ולחשמוע

ברכב, בבית, ובכל מקום..

התקשרו לקו השיעורים של 'דרשו'
וקבלו אלפי שיעורים והרצאות להאזנה

077-2222-666

פרשת השבוע מפי מיטב המרצים

חדשות 'דרשו' ועדכונים

מידע לנבחני 'דרשו'

'גישמאק בלימוד'

הרצאות על מתיקות התורה

שיעורי תוספות לפי סדר 'הדף היומי'

הרצאות לחגים ומועדים

תוכניות מיוחדות

שידורים חוזרים מאירועי 'דרשו'

שיעורי 'הדף היומי'
בעברית, אידיש וצרפתית

שיעורי 'הדף היומי בהלכה'
בבקאות ובעיון

'הפותח בכל יום'
תוכנית יומית עם
סיפורים וחיזוקים

חדש במערכת

ניתן להאט או להאיץ את קצב שמיעת השיעורים
לחצו 7 להאטה או 9 להאצה

קו השיעורים של 'דרשו' לחייג, ללמוד, לדעת

היתה תקופה שהגאון רבי רפאל ברוך טולידנו זצ"ל התגורר ברחוב סעדיה גאון בשכונת לר' בן ציון. כמה פעמים שר' בן ציון סיפר לנכדיו, כי אחד הדברים שהתפעל לראות היה זה בשעות הצהרים בביתו של הרב טולידנו. כאשר בניו שבו מהלימודים לאכול ארוחת צהרים בבית, מיד כאשר נכנסו עוד לפני שאמרו שלום, רבי רפאל ברוך התעניין ושאל אותם: מה למדתם היום?

הגאון רבי בן ציון פלמן זצוק"ל על הטבח המקצועי לתבליני התורה

"יהיה כל פריז קדש הלולים" (ויקרא י"ט, כ"ד)

סיפר חברותא

ר' בן ציון אמר לי פעם כאשר ליוויתי אותו בליל שבת: בתפילות שבת מבקשים: "קדשינו במצוותיך, ותן חלקינו בתורתך, שבענו מטובך ושמחנו בישועתך, וטהר לבנו לעבדך באמת". הגשמיות, "שבענו מטובך" נדחקה כאן שלא במקומה, פלא כיצד "שבענו מטובך" נכנס באמצע בקשות רוחניות "ותן חלקנו בתורתך - וטהר לבנו לעבדך באמת".

תמוה.

והוא ביאר בטוב טעם, על פי מעשה.

ברוסיה הכריחו את הבחורים היהודים להתגייס לצבא, היו אלו תקופות קשות, בצבא הרוסי האכילו את החיילים נבלות וטרופות. החפץ חיים יסד בכל עיר בסמוך למחנות הצבא 'מטבח יהודי' - תושבי העיירות בישלו במטבח מאכלים כשרים, כדי שחייל יהודי השוהה באזור יכול להגיע ולאכול - בחינם, מתי שהוא רוצה, ובכך ינצל ממאכלי טריפות. החפץ חיים עבד על כך קשה, להקים ולהשיג תרומות לצורך הענין.

יום אחד באו לחפץ חיים להתלונן: רבי, יש לנו צער רב. אנחנו רואים כיצד חיילים יהודים נכנסים לאכול במטבח הכשר, וכאשר הם מסיימים לאכול הם יוצאים מהמטבח הכשר והולכים גם למטבח של הגויים ואוכלים שם טריפות, ואם כן מה הרווחנו מכל המאמצים. החפץ חיים הגיב: "נראה לי כי במטבח הכשר אין די אוכל, לכן, עליכם להגיש יותר אוכל כשר בשפע גדול".

"רבי, הרי יש לנו במטבח שפע רב של אוכל, החייל יכול לאכול ככל שהוא רק רוצה".

הגיב החפץ חיים: "אם כן, כנראה שהאוכל לא טעים כל כך, ובמטבח של הגויים האוכל טעים יותר, עלינו להשיג טבחים מעולים ולהשקיע בבישול מאכלים טעימים במיוחד". ענו תושבי העיר: "רבי, מה פתאום הרי האוכל טעים מאוד". התעקש החפץ חיים לאמר: "בכל זאת כנראה שהאוכל שם טעים יותר".

נמצינו למידים שהיה ברור לו להחפץ חיים, שרק אם הוא אוכל ואינו נהנה, רק אז! הוא מחפש משהו אחר.

הגביה ר' בן ציון את קולו: וזה מה שאנו מבקשים ואומרים בתפילה: רבוננו של עולם "שבענו מטובך". אין הכוונה למאכלים גשמיים, לא, הבקשה היא על תורה ומצוות, אנה ממך הקב"ה - בד בבד עם שאנו לומדים תורה ומקיימים את המצוות שלך "שבענו מטובך" שנהיה שבעים ונהנים מתורה וממצות, כי אם נהנים מהם לא מחפשים את המרכולת שהרחוב מציע, לא מסתכלים על תענוגי עולם הזה. שוב הגביה ר' בן ציון את קולו, עוד יותר: מדוע אנשים מחפשים את תענוגי העוה"ז? מסיבה אחת בלבד, כי אין להם את ההנאה המושלמת, את השביעה והחיות מלימוד התורה ומקיום המצוות. כי למי שיש את השביעה מטובך - מהרוחניות, בשום אופן לא יחפש לשנות מים דלוחים

יצויין כי לא היתה זו אמירה בעלמא. זו היתה משימה. משימת חיים של ר' בן ציון - להשיב אברכים מטובו "להתענג בתענוגים". להנעים ולהמתיק את ההלכה.

וכשם ש"דברים היוצאים מן הלב נכנסים ללב" כמו כן "תענוגים היוצאים מן הלב נכנסים ללב". כמו כן "תענוגים היוצאים מן הלב נכנסים ללב..."

וכך, על ידי התענוגים הללו שהיו בליבו של ר' בן ציון, בישל תבשילים לחיילים, הקים מטבחים ובהם קדרות ותבשילים ניחוחים.

לא כל אחד יכול להיות השף - הטבח המקצועי, במטבח מהסוג הזה. לר' בן ציון היתה סיעתא דשמיא שריח התבלין שלו - "תורה

במתנת שמים של כוח הזיכרון שהוא כבור סיד שאינו מאבד טיפה?!
החפץ חיים תירץ על פי זמן מופלג שסיפר לו, כי בצעירותו ראה
את ניקולאי בעת שהגיע לביקור במדינתם, ואותו יהודי זקן, סיפר
בהתלהבות ותיאר את פרטי הפרטים כיצד המרכבה של ניקולאי
היתה נראית, איזה צבע, ובעיקר כל פרט מהעיטורים הציצים
והפרחים והכפתורים שעל חליפתו. אנשי העיירה שהכירו את הזקן
אמרו כי אין לו כח זיכרון מיוחד, אבל מרוב התלהבותו מהמעמד
המלהיב, המראות נחקקו בליבו לעולם. הוא ראה תמיד מולו את
ניקולאי על פרטיו ופרטי פרטיו. זו היתה מעלתו של ר' אליעזר בן
הורקנוס, לא בגלל כוח הזיכרון אלא שכל נקודה של תורה, הפעימה
אותו בכזו עוצמה, עד שלא היה שוכח את הלימוד ההוא לעולם.

החיים הם התורה - והאוכל דבר טכני

היתה תקופה שהגאון רבי רפאל ברוך טולידנו זצ"ל התגורר ברחוב
סעדיה גאון בשכונת לר' בן ציון.
כמה פעמים שר' בן ציון סיפר לנכדיו, כי אחד הדברים שהתפעל
לראות היה זה בשעות הצהריים בביתו של הרב טולידנו.
כאשר בניו שבו מהלימודים לאכול ארוחת צהריים בבית, מיד כאשר
נכנסו עוד לפני שאמרו שלום, רבי רפאל ברוך התעניין ושאל אותם:
מה למדתם היום? הם השיבו ודיברו איתו על מה שלמדו בבוקר
בישיבה, ורק אחר כך (ולפעמים הדבר לקח כחצי שעה) אמרו שלום
לאמא ולאנשי הבית וניגשו לאכול ארוחת צהריים. התפעל ר' בן ציון
לאמור: כך מחנכים את הבנים שידוע כי החיים זה תורה, וכי האוכל
אינו מטרה, אלא ענין טכני בלבד כיון שהגוף זקוק לו.
(מתוך הספר 'ללא שם')

תבלין", השביח את התבשילים עד שהם הדיפו ריח עצום מסוף
העולם ועד סופו.
כך ה"שלמי תורה" - העניקו תענוגים כאכילת שלמים ותודה -
"שבענו מטובך". הבנתם, באלו תענוגים מדובר?
**אם לא הבנתם, כנראה שלא ישבתם איתו בצוותא לסכם סוגיא
בגמרא, ובוודאי שלא השתתפתם בשיעורים בהלכה של ר' בן ציון
פלמן זצ"ל.**

כיצד זוכרים את התורה?

"בחנות ספרים ידועה בירושלים" - סיפר ר' בן ציון בדרשת בר המצוה
בלנו, "חנות ענקית במיוחד, מסתובב מוכר הספרים, ויודע לומר על
כל ספר היכן מקומו המדויק בחנות, וגם מה מחירו. פלוני שמכיר
אותי ואותו, שאל אותו בהשתוממות: יש כאן בחנות כל כך הרבה
ספרים, וכיצד אתה זוכר היכן נמצא כל ספר ומחיר והמדוייק?!"
השיב לו המוכר: "זה החיים שלי".
וזו תשובה אמיתית. נכונה.

"וכך גם בתורה הקדושה, בני היקר, אם היא תהיה החיים שלנו,
נזכור אותה - את כל התורה. דוד המלך ע"ה אמר בתהילים "לעולם
לא אשכח פיקודך כי בם חייתי" כי זו חיותי, מי שהחיות שלו היא
מהתורה, לא ישכח את התורה". אם כן, צעד בני היקר, בדרך זו,
ותעלה למעלה למשכיל. - אמר ר' בן ציון בעת שמחת בר המצוה
לבנו. והמשיך.

במשנת אבות נאמר כי רבי יוחנן בן זכאי היה מונה את שבחם של
תלמידיו, שאחד מהם הוא רבי אליעזר בן הורקנוס ומעלתו "בור סוד
שאינו מאבד טיפה", תמה החפץ חיים, מה מעלה יש למי שחננו אותנו

* תוכנית יומית מענייני דיומא
בהגשת הרב אברהם פוקס

* מידע כולל לנבחני דרשו על מועדי
המבחנים מסלולי הלימוד ועוד

* שיעורי משניות על מסכת
שביעית לתוכנית קניין שביעית

* שיעורי משנה ברורה לפי
סדר דף היומי בהלכה

* שיעורים על הדף היומי ועל כל
הש"ס ממבחר מגידי השיעורים

* שיעורים מבוארים בעיון לביאורי
תוס' על פי סדר הדף היומי

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' *4992 או 077-2222-666

כך גם אני משתדל מאוד להעביר לתלמידים היקרים את הגישה לעניין המבחנים, שזה כלי עזר יעיל. כשאני מלמד ומכוון אותם להסתכל וללמוד מתוצאות המבחנים, איך להשתפר לעתיד. כשברוך השם. זה מצליח ומוסיף הרבה לתלמידים...

סדרת שיחות עם אנשים מופלאים הנבחנים על כל הש"ס

הרה"ח אהרן כהן

זה עתה יצאנו מחג המצות 'זמן חירותנו'. עד כמה אנו גבוהים ומרוממים יותר מכל הגשמיים וה'עולם הזה' בו אנו מסובבים ושקועים בתוכה בימות השנה כמרור בחרוסת. אך מה שבטוח שבוודאי מאות ואלפי חברי מסגרת 'קניין ש"ס' מרגישים זאת באופן הכי מוחשי וממשי. אין לך בן חורין אלא מי שעוסק בתורה. חברי לגיונו של מלך משתתפי המסגרת הייחודית 'קניין ש"ס' ההולכים ומתכוננים בימים אלו ברגש ובצהלה ליום הגדול ל' ניסן, בו יזכו לעמוד בכור המבחן הרביעי במסגרת 'קניין ש"ס' ולסכם בכתב 840 דפי הגמרא הראשונים מהש"ס.

די בקלות אפשר לראות ולהבחין בכל מקום במובחרים בעם הזוכים להתקדם במעלות לימוד וידעת הש"ס כולה. כשביטור פירוט ולהפגמת ההיקף נזכיר שמדובר על מבחן מיוחד וכולל על המסכתות דלהלן; ברכות, שבת, עירובין, פסחים, שקלים (ירושלמי), יומא, סוכה, ביצה, ראש השנה, תענית, מגילה, מועד קטן, חגיגה, וכן גם חלק מיבמות עד דף מז; כך שדי מבן למה תראו אותם בערב החג ובלילות חול המועד שניתנו לעסוק בתורה יושבים ומתענגים בשינון וחזרות מאות הדפים ברוב אושר וסיפוק שרק ידיעת התורה יכולה להביא ולמלא בהם את נפש האדם השוקקה להתענג על השם ועל תורתו.

בימים אלו, סמוך ונראה למבחן ההולך ומתקרב, פנינו לשיחה עם הרה"ג שאול ריינר שליט"א מחשובי הלומדים והיודעים בעיר אשדוד שלצד היותו מלמד מומחה ומחנך בתלמוד תורה 'חכמת שלמה-חסידי בירושלים, הולך ומתעלה ב'קניין ש"ס' להבין ולהשכיל ממנו כ'חכם מה הוא אומר'. מה הגישה הכדאית והמומלצת בכל עניין המבחנים, ואיך מצליחים לעשות את זה למעשה. לקרוא ולהחכים.

מתי התחלת ולמה?

ברוך השם, פותח הרב ריינר. כבר במחזור הקודם זכיתי ללמוד ה'דף היומי' ואף רצייתי והשקעתי לזכות לדעת את הלימוד, אך בתחילת המחזור הנוכחי בהפקת לקחים אישית וכנה, הבנתי והפנמתי, שבאם אני רוצה אכן לזכות 'לדעת' את הלימוד על בריו, אני חייב להשתתף במסגרת מבחנים מדרבנת. כה, הצטרפתי להיבחן על הלימוד החודשי.

ואז הצטרפת גם למסגרות המבחנים המסכמים?

האמת, מציין הוא בענוות חן, לקראת המבחן המסכם הראשון על מאה ועשרים דף לא הספקתי להתכונן כראוי וכבר חשבתי שלא לעשות המבחן, אבל אז החלטתי, שאסור לי לזלזל במאמץ שהשקעתי בעצם הלימוד והשינון בחודש הלימוד וכן ניגשתי למבחן, וברוך השם ראיתי

שיחסית די ידעתי והצלחתי...

וכך החלטת לקפוץ למים התורניים למסגרת הנעלה 'קניין ש"ס'?

כן ולא. נשמע הוא מחוייך. לרגע לא חשבתי להתקדם למסגרת 'קניין ש"ס'. זה כבר באמת גדול עלי, אמרתי לעצמי. גם אין לי כל כך הרבה שעות ביממה. ברוך השם אני מלמד בתלמוד תורה ואני כבר מחתן ילדים. אך אז בסייעתא דשמיא זכינו וארגון 'תלמודו בידו' המדרבן אצלנו בקהילת בעלזא להיבחן ולהתקדם בידיעת התורה ארגנו כנסים למשתתפי המבחן המסכם בדרשו' על 120 הדפים הראשונים, ושם בעצם העבירו את המסר הקליטי; כפי שלא חשבתם שתוכלו להיבחן על 120, כך אתם לא יכולים לדעת, מה עוד אתם יכולים... עד שתנסו.

וכך הגעתי למסקנא, אני ממשיך להתקדם...

בכל זאת, אנו מתעקשים להבין, זה לא מפחיד?

הכל תלוי מה הגישה לכל עניין המבחנים על הלימוד. מפתיע אותי הרב ריינר, כשהוא פותח צהר למבט האישי שלו, שבזכות זה הוא לא נכשל אלא רק ממשיך ומתקדם.

לרוב האנשים, מציין הרב ריינר בנועם, הגישה למבחנים הוא פחד מהכישלון וזה בעצם מה שחוסם אותם לגשת ולהצליח, כי הרי אף אחד לא אוהב להיכשל. ועדיין לא הזכרתי אלו שחקוק להם ה'טעם' מהמבחנים בימי הנעורים...

נו, אז מה הפיתרון? מבקשים אנו לשמוע.

פשוט להחליף דיסק. זה לא כל כך קשה. ממהר הוא להרגיע כבעל ניסיון מאושר. אם בעבר עשינו מבחנים בגלל המשגיח/המגייד שיעור/ההורים, ואז אכן היה לנו לחץ שלא להיכשל וכדומה. כעת מדובר על

משהו אחר לגמרי. מטרת המבחן, הינו אך ורק מטרה אישית שלי; שאני אזכה להוסיף ולהתקדם בידיעת הלימוד.

אבל איך נעלם כאן הפחד מהכישלון? מבקשים אנו להרחיב.

ראית פעם מישהו מתעמל על 'מתקן כושר'?! משיב הוא בשאלה רטורית. כל אלו שמכל סיבה מתעמלים על מתקני כושר משלמים יותר כסף שיהיה להם מכשיר עם 'צג' שסופר את ירידת הקלוריות. וזאת, מהסיבה הפשוטה, הם רוצים לראות מול העיניים את ההתקדמות..

להבדיל בין חול לקודש. ממשך הוא בלהט; אני זוכה ולומד את הדפים כסדר, לצד סדרי הסיכום שינון והחזרות, כשאני ניגש למבחן, אני פשוט ניגש לצג שכותר לי, כמה התקדמת. כמה אתה כבר יכול. באם אני מצליח כראוי, אני מקבל דרבון להמשיך, ובאם לא, אני מיד בודק וקולט איפוא לא השקעתי מספיק, ובחודש הבא בסייעתא דשמיא חוזר ועולה במשקל ידיעת הלימוד.

זאת ועוד, חוזר הוא מדגיש. הלומד הזוכה ומשתתף בבחינות, כל הלימוד שלו מתרומם לאטמוספירה אחרת. כל הלימוד נעשה במחשבה ובתוכניות; איך מתקדמים מכאן עוד, איך מוסיפים בידיעה, בכמות הלימוד ובאיכות ההבנה והזיכרון. ברוך השם אני מרגיש זאת על עצמי ובשרי, לצד עדויות חברים נלהבים הזוכים ונהנים מההרגשה בכל חודש מחדש.

בכל זאת, איך מצליחים לשנות את הגישה וללכת להיבחן בפעם הראשונה?

בכל מבחן שאני ניגש, אני חושב לעצמי. שרק עכשיו אני נבחן. לא יודע מה יהיה בהמשך. כך שחלק גדול ממחשבות הכשילון, שאולי לא אצליח במסכתות הקשים או כשיהיה אלפי דפים ביחד וכדומה. כל זה לא רלוונטי, אני עכשיו נבחן על הלימוד של החודש, או במסגרת 'קניין ש"ס' על סכום הדפים של עכשיו.

לצד זה, מוסיף הוא ומציין. כדאי לזכור, שלא הציון זה מה שקובע, זה אכן מדרבן ומכוון להשקיע יותר וכדומה, אך לא יותר מזה. בעבר נשמע הוא מתחייך, רבי אריה לייב בנו של מרן ה'חפץ חיים' מביא ברשימותיו על אביו. שבימי נערותו הגיע אליו אחד והשמיע בפניו עלילות על יהודי. בתגובה המשיל לו ה'חפץ חיים' שבעבר עד שהודפס הש"ס במהדורת 'וילנא' המתוקן, היה נפוץ הש"ס מהדורת 'זולצבאך' שהיו שם טעויות דפוס. היעלה על הדעת שלמהדורת 'זולצבאך' אין קדושה והיא לא חייבת בגניזה?! כך גם, הסביר ה'חפץ חיים', אפילו באם נכון ויהודי עושה טעויות, עדיין הוא קדוש ואסור לדבר עליו.

לעניינינו מגביר הרב ריינר את קולו. כל מבחן אפילו כזה שיש בו ציון לא יודע מה, עדיין הוא חייב בגניזה, ואסור לזלזל בו.

אשית, מוסיף הוא ומשתתף; בהתחלה במבחנים החודשיים, לא היו לי כאלו ציונים מוצלחים, אך אפילו הכי, המשכתי והצטרפתי למבחנים המסכמים ול'קניין ש"ס', כשברוך השם המציאות מוכיחה ש'עם האוכל בא התיאבון' כשהציונים רק משתפרים ומתחזקים כי כאמור המבחנים הם כלי עזר יעיל ללמוד להבין ולזכור.

איך אתה מתכוונן למבחנים?

במשך הזמן, בעקבות השתתפותי במבחנים, מצאתי את עצמי מפנים את טעם ההלכה המובא ב'אבדורהם' בעניין העברת הסדרה 'שניים

מקרא ואחד תרגום' שאולי הסיבה שלא מספיק רק קריאת התורה לבד, הוא, כי הרבה פעמים בפעם הראשונה לא קולטים ומפנימים את הפרשה כראוי. כך גם בלימוד הגמרא, בדרך כלל לא מצליחים לקלוט ולהבין את הגמרא בלימוד ראשוני.

לכך בסייעתא דשמיא אני נוהג כיום, שאחר לימוד ה'דף היומי', אני ממשיך ולומד את ה'דף' של מחר כשלוש פעמים באופן קצת מהיר כהכנה למחרת. כך בכל יום, כשאני מגיע ללמוד, לרוב כבר קלטתי את מהלך הגמרא והסוגייה, ואז ברוב הנאה אני עובר ברוגע ולמד את הדף בהבנה. בהמשך, כפי ששמעתי פעם, שה'חזון איש' כשהיה חוזר עם הבחורים גמרות שכבר ידעו היה חוזר על דברי הגמרא בלבד, כך שיוכלו לחזור מהר. כך, אני מוסיף ומשקיע לעבור כסדר על דפי סיכום תמצית הש"ס/הדף לצד לימוד-מהיר בתוך הגמרא באם אני מרגיש שזה עדיין לא ברור ומחזור לי מספיק.

כמלמד ומחנך מה הוסיף לך הצטרפותך להיבחן כסדר?

בהחלט. מסכים ומרחיב הרב ריינר, אחד מהמעלות בהשתתפות במבחנים הוא; שהרי, כל אחד לפי מהלך מוחו מביין וקולט משהו אחר מהר. ישנם כאלו שמתחברים יותר לגמרות עם חישובים וחשבונות, אחרים דווקא קולטים מהר הסוגיות התלויים בסברות ולומדע"ס. כך או כך, לפעמים זה גורם שלא שמים לפרטים האחרים, אך כשנבחנים ונתקלים במשהו שלא מונח בזיכרון, זה גורם להבא, לשום לב לכל פרט ועניין.

כך גם אני משתדל מאוד להעביר לתלמידים היקרים את הגישה לעניין המבחנים, שזה כלי עזר יעיל. כשאני מלמד ומכוון אותם להסתכל וללמוד מתוצאות המבחנים, איך להשתפר לעתיד. כשברוך השם. זה מצליח ומוסיף הרבה לתלמידים. מציין הוא בסיפוק.

דברי תורה צריכים חיזוק בכל יום. איך מצליחים בזה?

הגמרא בסוטה לו: מצינת שבשעת הניסיון של יוסף הצדיק "באותה שעה באתה דיוקנו של אביו ונראתה לו בחלון, אמר לו יוסף, עתידין אחיך שיכתבו על אבני אפוד ואתה ביניהם, רצונך שימחה שמך מביניהם!?"... כשלומדים ה'דף היומי' ומי מדבר כשזוכים ונבחנים בכל חודש, יחסית, קל מאוד, להתגבר ולשמור על העקביות. הרי איזה הרגשה תהיה לנו כשכולם יסיימו את הש"ס, ונידע שבעצם אנו כמעט אותו דבר, אך חסר לנו שלש דפים... או חודש אחד שלא נבחנו... רצונך שימחה שמך מביניהם!?

כמובן, ממהר הוא להדגיש; עיקר העיקרים תלוי בתפילה, כנודע מכל הספרים שהצלחה בתורה תלוי מאוד בתפילה להשם יתברך שאכן נזכה ללמוד ודלעת את דברי תורתנו הקדושה.

מה אתה משיב לחבר/מכר המתעניין אצלך על הצטרפות למסגרת מבחנים וכדומה?

אין הרבה מה לומר. נשמע הרב ריינר מאושר. טעמו וראו כי טוב. כל מי שמצטרף ומרגיש בעצמו את ההנאה והסיפוק עם הטעם הערב של ידיעת הלימוד, מוסיף הוא וממשיך. צריך פשוט לנסות.

תודה להרב אברהם צבי ווייס על עזרתו בשיחה המחכמת.

לשליחת תגובות לכותב המאמר,
כתבו ל: a0533185209@gmail.com

כשמתחזרת התמונה לר' משה - הוא מחוויר כסיד. מסתבר, כי ה'מסעדה' בה הוא יושב - היא סלון ביתו של הרה"ק רבי ישעי'לה מקרעסטיר זי"ע, לא זו אף זו - המלצר החייכן שהציע לו אוכל בחדווה והגישו לפניו בהכנעה - הוא הוא הצדיק בעצמו

באיזו מסעדה לא משלמים?

"וְאֶהְבֶּתָּ לְרַעְיָהָ כְּמוֹתָהּ..." (ויקרא י"ט, י"ח)

סחבה ודלי בידי הרבי...

שעת ערב מוקדמת בעיירה ניערדאהז שבהונגריה. בחדר הסמוך לבית המדרש המקומי התכנסו ראשי הקהל, לדיון בסוגיית שמש בית הכנסת, אשר לאחרונה מתרשל במלאכתו. בודעם כי השמש מתקשה בפרנסתו, התקשו להחליט לפטרו מתפקידו, אולם לנוכח העובדה שתקופה כה ארוכה שבית הכנסת לא הואר כראוי, לא נוקה במועד, לא חומם בחורף ולא טופח בקיץ, המקווה אינו מוסק, ועוד ועוד - גמרו אומר והודיעוהו על פיטוריו.

לא חלפו אלא כמה שעות, וראשי הקהל נקראו לביתו של הדיין בעיירה, הלא הוא מי שלאחר מלחמת העולם השניה נודע ברבים כאדמו"ר מטאהש זי"ע. אז שימש הרבי כדיין בעיירה, והשמש זימן את ראשי הקהל אליו לדין תורה, תובע להשיבו למשרתו כמימים ימימה, כשהוא מבטיח להשתפר ומתחנן על פרנסתו.

ראשי הקהל נענו ואמרו, כי ניתנו לו כבר אינספור הזדמנויות להשתפר, ובכל זאת הוא מוסיף להתרשל. מבחן התוצאה מוכיח כי בית הכנסת והמקווה מוזנחים ואינם מטופלים כראוי, הניקיון, החימום, התאורה - העסק לא עובד. 'בלית ברירה, מי שלא עובד - לא נשאר בעבודה!' - הסבירו ראשי הקהל את עמדתם.

הדיין ביקש שהות להרהר, ואחר ביקש רשות מהנתבעים לשוחח עם השמש ביחידות, כשלאחר השיחה שב אל ראשי הקהל והציע: 'ראו נא, שוחחתי עם השמש, והבנתי ממנו שהפעם - הוא מבין שזה רציני, והמשך הרשלנות יעלה לו בפרנסתו. לפיכך, מבקש אני מכם כי תתנו לו ארכה של עוד חודש ימים על תנאי: אם יוכיח את עצמו - יוכל להאריך ימים על ממלכתו, ואם לאו - הריהו מפוטר אוטומטית, כבר מהיום!'

ראשי הקהילה נענו, והמתינו לראות כיצד יפול דבר. למרבה השמחה, בימים הבאים, הופתעו בני העיר מהמהפך שהתחולל בבית הכנסת ובמקווה. המקום הפך למצוחצח, נקי ונוצץ. הקירות מורקו, הכיורים הוברקו, נברשות השמן הענקיות נוערו מכל פירור אבק, בית ה' הפך לנעים ומפואר. גם המקווה הפך למוסק ומחומם כראוי, פשוט תענוג!

עברו שבועיים, וראשי הקהל עלו למעונו של הדיין להודות לו. הרב שמח לשמוע, ביקש לוודא כי אכן השמש ימשיך במשרתו כמובטח,

וכמובן שראשי הקהילה אישרו זאת מיד. חלפו כמה חודשים, ואחד מראשי הקהל שב לעיירה בשעה מאוחרת בלילה. מרכבתו עוברת על יד בית הכנסת, והנה הוא מבחין כי בית הכנסת מואר. 'אני רואה שהשמש חזר להתרשל...' - הרהר באנחה, 'הנה, רק עברה תקופה לא ארוכה, והוא כבר החל לשכוח לכבות את מנורות השמן בלילות...'

הלה חס על השמן הבער לחינם, עצר את מרכבתו ונכנס בשערי בית הכנסת, על מנת לכבות את המנורות הדולקות. כפי שצפה, בית הכנסת היה ריק מאדם, אולם ניכר כי לפני שעה קלה הסתיימה מלאכת נקיונו. כששמע קולות עולים מן המקווה, החליט לרדת ולבדוק מי הוא זה ואיזה הוא אשר נמצא במקווה בשעה כה מאוחרת...

ואז - - -

האיש נעמד על עומדו, פניו החווירו ולבו החסיר פעימה. בתוככי בור המקווה, על סולם קטן, עמד דיין העיירה - הלא הוא האדמו"ר מטאהש זי"ע, כששרווליו מופשלים, דלי מים בידו האחת, סחבה בידו השניה, והוא משפשף במרץ רב את קירות בור המקווה, מצחצח אותם כדבעי...

דקה ארוכה עמד האיש המום, מתקשה לעכל את המראה. הנה כי כן, בחודשים האחרונים - מאז הבין הרב כי קיים איום על פת לחמו של השמש האומלל, החליט להיכנס בנעליו, שלא לומר במגפיו,

הוא מתקשה להבין מה מקום לשחוק יש כאן, וצועד לשולי האולם - כדי לשאול יהודי מקומי מה קורה פה. מהי שיטת התשלום המוזרה הזו

הארוך.

הוא מחפש לעצמו כסא לשבת, אולם מגלה כי כל המקומות תפוסים, האולם פשוט מלא ואין מקום לסיכה. לבסוף, הוא מגלה כי בקדמת האולם יש כסא אחד פנוי, והוא רץ ומתיישב עליו, נח קמעא מהדרך ותר בעיניו אחר מלצר המסעדה, שיבוא להגיש לו את הארוחה הדשינה - כפי שכולם אוכלים.

לא חולפות כמה דקות, ומיד מגיח המלצר מן המטבח, פונה לר' משה ושואלו מה ירצה לאכול. ר' משה היה סוחר עשיר ומשופע בממון, והוא החליט כי בתום יום כזה - יפנק את עצמו קמעא במעדנים מיוחדים. לפיכך, הוא מבקש מהמלצר כיסי בצק ממולאים בירקות מטוגנים בחמאה, אחד המעדנים היקרים והאהובים עליו בדרך כלל...

המלצר נענה מיד, רץ ונעלם בתוככי המטבח, ושב משם עם מגש עמוס כל טוב. לחם טרי וריחני, סלטים ללפת בהם את הפת, וכמובן - צלחת גדולה ומלאה בכיסי בצק מטוגנים בחמאה, כפי שר' משה הזמין. הוא מגיש את כל האוכל לפני ר' משה שהחל מיד לאכול, ומרוב רעב לא שת לבו כי כל הנוכחים באולם יושבים וצוחקים...

הוא מסיים לאכול את הארוחה הנאה והמפוארת, מברך ברכת המזון בכוונה, וניגש לשלם. הוא מבקש מהמלצר את פירוט התשלום, והמלצר מפטיר לעברו: 'בירכת ברכת המזון? הודית להשם? - זהו, שילמת!'

ר' משה מתבלבל, מביט לאחוריו נבוך ותוהה, ועתה הבחין כי כל הנוכחים פשוט יושבים וצוחקים. הוא מתקשה להבין מה מקום לשחוק יש כאן, וצועד לשולי האולם - כדי לשאול יהודי מקומי מה קורה פה. מהי שיטת התשלום המוזרה הזו, מדוע כולם יושבים ולועגים לו, ובכלל - כל העסק נראה לו מוזר מאין כמוהו...

כשמתחזרת התמונה לר' משה - הוא מחוויר כסיד ורגליו רעדות בפיק ברכיים. מסתבר, כי ה'מסעדה' בה הוא יושב - היא סלון ביתו

ונטל על שכמו את מלאכת הנקיון. הכל, כדי שהשמש יוסיף ויקבל את פרנסתו בכבוד, כשהרב הוא העומד וממרק את בניין בית הכנסת והמקווה מדי לילה!

את הסיפור המפעים סיפר הרה"ח ר' שלום מיכל ארגעל שליט"א, אשר זכה לשמש כיד ימינו של האדמו"ר מטאהש זי"ע, ומתוך המקווה המואר באישון ליל ניבטת לנו דמות אבהית שכל כולה אהבת ישראל זכה, כדי ללמדנו:

אהבת ישראל אמיתית, היא כזו שאין לה גבולות של מקום וזמן, כבוד ומעמד. מי שאוהב כל יהודי כמו את עצמו ממש - אינו מרגיש כל פחיתות כבוד לסייע לזולת או להאיר פנים למסכן, לומר מילה טובה או להתמסר לצורך של חבר. אהבת ישראל אמיתית היא לאהוב כל יהודי באמת, להיות נכון להתמסר אליו, לפעול למענו, להקל מעליו, לגרום לו לחייך.

באיזו מסעדה לא משלמים?

את הסיפור הבא סיפר בעל המעשה, הרה"ח ר' משה טייטשער זצ"ל - מחסידיו של הרה"ק בעל ה'אהבת ישראל' מוויז'ניץ זי"ע, ושמענוהו מפי הרה"ג רבי מנשה ישראל רייזמן שליט"א, ומעשה שהיה כך היה:

ר' משה זה, היה סוחר עצים גדול, שמסחרו בכריתת עצים ביערות סביב חוסט, והסעתם בנהר בין ערי הונגריה, שם נמכרו לכל מבקש עצים. באחת השנים, בערב תשעה באב, העמיס ר' משה סחורה רבה על רפסודת ענק, מתוך מחשבה כי הרפסודה תועמס היום, ותצא לדרכה ביום שאחרי התענית. דא עקא שהרפסודה ככל הנראה לא היתה קשורה יפה, ומיד כשהסתיימה מלאכת ההעמסה - החלה הרפסודה מפליגה בנהר, באין איש עליה...

בהיתר של רב עקב דבר האבד, בבוקרו של יום צום תשעה באב הפליג ר' משה בסירה קטנה, על מנת לחפש את הרפסודה הסוררת ש'ברחה' לו עם הסחורה. כעבור כמה שעות גילה את הרפסודה תקועה אי שם, על סלעים בשולי הנהר. ר' משה סיים את אמירת הקינות, ומיד החל מושך את הרפסודה בכוחות מאומצים, כדי להשיבה למסלול הנהר.

כמה שעות של עבודה מיוזעת ומייגעת בעיצומו של הצום, והנה שבה הרפסודה והתייצבה כבתחילה, כשהפעם - ר' משה יושב עליה היטב, אווזו במשוטיה ומשיט אותה בבטחה. החמה החלה לשקוע, ור' משה - שהיה מותש ועייף מיום של צום שבעיצומו עבד בפרך - חיפש מזח קרוב, לקשור בו את הרפסודה היטב ולרדת לחפש משהו לאכול. עד שמצא מקום כזה כבר היתה שעת ערב, החמה שקעה זה מזמן, הוא ממהר לעצור את הרפסודה ולקושרה היטב, ויורד ממנה.

ר' משה יורד ובודק באיזו עיירה נעצר, ועובר אורח מגלה את אוזנו כי הגיע לעיירה קערעסטיר. ר' משה ממשיך ושואל היכן יש כאן מקום לסעוד, ועוברים וישיבים מפנים אותו אל אחד הבתים, שנראה בית פשוט למדי אך רחב ידיים. הוא נכנס פנימה ומגלה אולם מלא עד אפס מקום, בו יושבים אנשים רבים וסועדים בהנאה לאחר הצום

סיסמא או משימה?

סיפר הגה"צ רבי דניאל פריש זצוק"ל, שהזדמן פעם לבית מדרשו של הרה"ק רבי איציק'ל מפשעווארסק זי"ע באנטווערפן, והנה הוא רואה מחזה לא שגרת: קודם תפילת שחרית, מגיע חתנו של הרבי - הלא הוא הרה"ק רבי יענק'לה זי"ע שלימים מילא את מקומו, וסובב הולך בין מתפללי בית הכנסת, לשואלם אם רוצים לשתות משהו, אם מצאו מקום להניח את מעילם כיאות, אם הם זקוקים לעזרה, וכן הלאה...

התפלא רבי דניאל: הלא רבי יענק'לה זה נודע כנוהג בגינוני קדושה מופלגים, ומצופה ממנו כי ינהג במנהג חסידים נעלים, ויימנע מלשוחח קודם התפילה, וכיצד זה אפוא מסתובב הוא בבית הכנסת ומשוחח?! המתין רבי דניאל לתורו, וכשרבי יענק'לה הגיע אליו, ושאלו בחיוך אם הוא זקוק למשהו, נענה לו באמירת 'שש... שש...', כשהוא מורה על פיו, כמסמן שאין ראוי לדבר לפני שמדברים עם מלך מלכי המלכים...

השיב לו רבי יענק'לה: 'וכי מה אתה חושב, שהאמירה 'הריני מקבל על עצמי מצות ואהבת לרעך כמוך' היא לחש בעלמא, מין סיסמא כזו נטולת משמעות מעשית? חלילה! מצוה זו נוהגת בכל עת, וביתר שאת עכשיו, קודם התפילה. הריני לא רק מקבל עצמי, אני מקיים מצות אהבת ישראל כמו ידי!'

לימים, סיפר רבי דניאל כי הדברים הותירו בו רושם כה עז, עד ששינו את מבטו על מצוה נעלה זו, ועל כל חייו. כי כאן הבין, עד כמה אהבת ישראל נוגעת בכל מצב ובכל זמן, והיא ערך נעלה שבכוחו לגבור על ערכים נעלים רבים אחרים!

הבה ניקח לתשומת ליבנו את המסר העולה מסיפור נפלא זה, אותו סיפר המשפיע הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א. יש לנו הרבה ערכים, ערך 'אהבת ישראל' אינו נופל מאף אחד מאלה. הבה נוודא בכל עת כי אנו מקפידים על אהבת ישראל בכל לב ונפש, פועלים למען הזולת מכל הלב ובמסירות נעלה!

(מתוך הספר 'פניני פרשת השבוע')

של הרה"ק רבי ישעי'לה מקרעסטיר זי"ע, הצדיק אשר שמו נפוץ בכל הארץ. לא זו אף זו - המלצר החייכן שהציע לו אוכל בחדווה והגישו לפניו בהכנעה - הוא הוא הצדיק בעצמו, ואם לא די בכך - הרי שהכסא הריק עליו ישב - הוא כסאו של הצדיק בעצמו, אשר כל האורחים ידעו כי הוא מקומו של הרבי ולא העזו להתישב בו, ולכן היה פנוי!

ר' משה נחרד. הוא חשב כי נכנס למסעדה, הזמין בחופשיות מהמלצר, מתוך כוונה לשלם - כמקובל. עתה הבין כי ביזה את הצדיק, ישב על כסאו, הפנה אליו דרישה למזון, והצדיק פשוט הגיש לו את האוכל כמלצר. פניו החווירו והסמיקו חליפות, והוא רץ אל המטבח, נופל לרגליו של הצדיק ומבקש מחילה...

ור' ישעי'לה, באותו חיוך נלבב בו הציע את האוכל, משיב לו בפשטות: 'למה ידבר כבודו כדברים האלה? ניכר עליך שאתה עייף, בוודאי התאמצת היום עד מאוד, ולכן אתה נופל מרגליך. הבה אקח אותך לחדר הסמוך, בו יש מיטה מוצעת ונוחה, תנוח כמה שעות מטלטולי הדרך, ואז כבר תרגיש בנוח...'

סיפור זה שסיפר בעל המעשה בעצמו - ויהיו הדברים לטובת נשמתו של הרה"ק רבי ישעי' ב"ר משה זי"ע שבשבוע הקרוב חל יומא דהילולא שלו - יש בו מסר מדהים ומפעים: מסירות ליהודי אחר, היא להרגיש אותו, להבין את העובר עליו. רבי ישעי'לה, מעבר להיות דמות מופת של אהבת ישראל בוערת, הרי מתוך תהלוכותיו של היהודי שלפניו הבחין שהוא מותש ועייף, ושש להציע לו ארוחה דשנה ומיטה חמה.

הבה נראה לנגד עינינו את דמות של רבי ישעי'לה, את מסירותו ללא גבול. הבה נרגיש בצרתו של יהודי אחר, הבה נתמסר אליו ככל יכולתנו, הבה נפעל להקל מעליו בכל דרך אפשרית. זוהי אהבת ישראל זכה וטהורה, בעזרתה נזכה להיושע מכל צרה וצוקה, ואם נפגימה אל הלב עכשיו - נזכה שהיא תישאר בוערת בליבנו, ותלווה אותנו לאורך ימים!

להתחיל את היום ברגל ימין

חוויה ראשית מדי יום אצלך בחייל

הלכה, סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד... אקטואלי ומרתק
הצטרפו בחינם לאלפי מנויים, שלחו מייל לכתובת:

dirshu@dirshu.co.il

הפורתח
בכל יום..

המייל היומי של 'דרשו'.

"מי הוציא את הספר?" ממשיך המגיד שיעור ושואל. "אני", משיב האברך. "מדוע אתה מוציא ספרים?" החל המגיד שיעור להוכיח את האברך. "כדי לזכות את הרבים", השיב הלה תשובה בלתי צפויה לחלוטין...

עצתו של רבי יחזקאל מקוזמיר לדון לכף זכות

הרב בנימין בירנצוויג

"בְּצֶדֶק תִּשְׁפֹּט עַמִּיתְךָ" (ויקרא יט, טו)

אחד מהמצוות החשובות המקיימות את העולם, ובלעדיה איש את רעהו חיים בלעו, היא המצוה של לדון כל אדם לכף זכות, והיא מצוות עשה המפורשת בתורה בפסוק "בצדק תשפוט עמיתך" ופירש רש"י, הוי דן את כל האדם לכף זכות. מצוה זו מלבד חיוניותה לקיום יחסי אנוש בין בני האדם, שהרי רוב הבעיות המחלוקות והמריבות, נובעות מחוסר ראייה נכונה ועין טובה כלפי האחר, יש בה גם סגולה ומעלה גדולה לאדם, וכמו שהביא מרן רבי מחיים שמואלביץ (שיחות מוסר) עצה נפלאה לזכות ביום הדין לפי דברי חז"ל (שבת קכז, ב) שהדן את חברו לכף זכות, דנים אותו לכף זכות.

מעשה נעלה של מחשבה של זכות גם כשלא נראה לכאורה שום צד וצידוד לזכות, קרה במעונו של מרן הגאון רבי שמואל סלאנט זצ"ל, כשבאחד הימים הוכנס לחדרו יהודי פצוע וזב דם. המלויים של אותו יהודי צעקו לרבי שמואל, רבנו, אלו הם מעשי ידו של פלוני, יראה רבנו כמה רוע יש לו כיצד הכה עד זוב דם את חברו זה, מבקשים אנו שרבנו יעכב ממנו את 'החלוקה' הקבועה עד שיעמוד לדין על מעשהו האכזרי!

רבי שמואל אכן הראה רחמים על המראה של אותו יהודי, אך לא היה ניכר כלל סער בפניו, ומיד קרה למשמשו ואמר לו 'מהר ולך לביתו של אותו פלוני שמאשימים אותו במעשה זה, וראה מה שלמומו?.....'

הנוכחים במקום התחילו להתרעם 'וכי לא רואה רבנו את מצבו של המוכה??? וכי רבנו לא מאמין לנו?... אולם רבי שמואל כלל לא התרשם, ואמר 'נמתין ונראה מה מצבו של אותו פלוני, והוסיף, מחוייב אני לבדוק את הטענות, וחוששני, כי מצבו של פלוני המואשם בהכאה, חמור יותר ממצבו של היהודי שהבאתם לפני... אני חושש שמצבו כה חמור עד שלא היה בכוחו לבא לפני.....'

המתינו כולם בדריכות לשמש שיחזור.. וכשהוא חזר תיאר בפנים קודרות את מצבו של אותו פלוני בדיוק כפי שחשש רבי שמואל. התברר אכן כי אותו פלוני הוכה כמעט עד 'צאת נשמתו, וניסה להתגונן מפני מתקיפיו, ולא היתה בו כל אשמה... ממשמעו זאת הנוכחים חפו פניהם על האשמה שניסו לגלגל על יהודי חף מפשע, וכולם נדהמו מכח הראייה של רבי שמואל, שאף שהמראה שהיה

עצה נפלאה כדי להגיע למידה זו של ראית הזכות אצל שני, הביא מרן רבי יחזקאל מקוזמיר זצ"ל, בדיוקו את לשון המשנה באבות (א, ו) 'הוי דן את כל האדם לכף זכות', מדוע לא כתב התנא 'הוי דן את האדם' מה זה 'את כל האדם'? אלא ללמדך שהדרך לדון את השני לכף זכות, זה לראות את כולו! לראות את כל הצדדים שבו, לראות את כל הסיבות והמסובבים למעשיו!, רק ככה נוכל לדונו לכף זכות, שהרי אם כל חטאת של ראיית מעשהו של האדם באופן שלילי, הוא ההסתכלות הצרה על המעשה כמות שהוא מבלי לבחון את כל המצב שהיה בו האדם בעת עשיית המעשה, ומבלי לראות את הסיבה והמסובב למעשהו, רק כשנדון את 'כל האדם' מכל בחינותיו ומצבו, אז נראה שברוב הפעמים הרי הוא צודק וצדיק ולא אשם ורשע!

נפלא מאד מסבירים לפי זה את דברי בלק לבלעם בבואו לקלל את עם ישראל, כאשר חיפש חסרונות בעם ישראל כדי שתחול עליהם קללתו "אפס קצחו תראה וכולו לא תראה" (במדבר כג, ג), שבזה רצה בלק לומר לבלעם, תסתכל על עם ישראל רק על קצחו, ואז תמצא בו 'מומים ופגמים', אבל "וכלו" - אם תתבונן בכל מעלותיו, "לא תראה".

נפלא למתבונן - בא נסתכל בכל אדם את כל האדם, את כל צדדיו ומצביו, ובודאי נמצא בו 'כף זכות'!

תושב חו"ל, עלה לארץ ישראל ונכנס לבית רבו משכבר הימים, - מרן הגראי"ל. הוא ביקש להתייעץ ולהתברך. לפני שיצא נפלט מפיו משפט מרחשי ליבו "רבי, הייתי כאן בבית לפני 30 שנה וכלום לא השתנה".

הרב אחז ביד תלמידו לא עזבה, ואמר לו בחום: **"וכי הבית צריך להשתנות?! האדם צריך להשתנות"**.

חלפו על ראשו של התלמיד כבר יותר ממחצית משנות חייו, והמשפט הזה הועיל לו רבות למחצית השניה של החיים.

הבית שלי הכי יפה

"ב חשון תשע"ז. רב אהרן-ליב בשלהי ימיו, זקן ושבע.

אבר ממקורביו נכנס ביחד עם שתי בנותיו הקטנות. לפני שיצא מחדרו, סיפר כי בתו שאלה אותו: "מדוע הבית פה כל כך פשוט?" ומה ענית לה?

השבתי לה "כי אצל ראש הישיבה הבית אינו העיקר", והיא שאלה לעומתי "אז למה אצלנו כן הבית העיקר?..."

ומה ענית לה? - ס'איז אגוטע קשיא..."
הוא לא ענה.

ואז נשאל: **האם באמת יש לך בית יפה?**

"יותר יפה מהבית כאן..."

רב אהרן-ליב הגיב בנחרצות, לא הסכים בשום אופן למילים "יותר יפה מהבית כאן", והכריז בנעימות תקיפה: **"הבית שלי הכי יפה!"** (אח"כ שיבח בפני האב את הבנתה של הילדה).

בהזדמנות אמר לפלוני, בפשטות מוחלטת: **"יש לי בית יותר יפה מבוש נשיא ארצות הברית!"**

"הייתי רוקד משמחה"

אחד העסקנים סיפר לרב אהרן-ליב "יש לי ידיעה מכלי ראשון, כי פלוני מחברי הממשלה שביקר כאן בבית לאחרונה, יצא ואמר כי הוא משתומם מהבית הפשוט שראה לפניו "וכי זה בית של מנהיג?! - תמה "עם צבע ישן וקיר דהוי".

רב אהרן-ליב הגיב:

בית פשוט?! אם הייתי יודע שכזה בית יש לי בעולם האמת, הייתי רוקד משמחה.

מנהל חברת 'נירלייט'

משלחת בעלי עסקים נכנסו לברכה, ביניהם היה גם מנכ"ל חברת נירלייט (חברה לייצור צבעים).

המנכ"ל ניסה את מזלו, והציע לרב "אני אצבע את הבית של הרב חיים אין כסף, אינני מעוניין בשותפים אני לבד אצבע את הבית".

הרב סירב נחרצות: **"גם אני לא מעוניין בשותפים..."** אמר.

(מתוך הספר 'חכימא דיהודאי')

של התשעים וחמשה, אך וודאי שגם יבקר מידי שבוע במשרד בו יש לו שותפות של אחוז אחד.

בכניסתו למשרד, אחד מהשותפים מעיר לו: 'תראה השולחן שלך עם אבק ולא מסודר, כדאי שתדאג לכיסא חדש', מה הוא יענה לו? 'אין לי אפילו רגע אחד לחשוב על המשרד הלא מסודר, אני ממהר למשרד המקביל בו אני עושה הרבה, שם אני מרוויח פי תשעים וחמשה מהרווח שאתם נותנים לי כאן, לא מעניין אותי כמעט מה קורה כאן.

רואה החשבון הסכים לרעיון.

אשאלך שאלה נוספת המשיך הרב שטיינמן:

כמה אחוזים מהעולם אדם חי?

"לא הבנתי את השאלה, מה הכוונה אחוזים מהעולם?" שאל האיש.

העולם קיים ששת אלפי שנה, הבה נחשב כמה אחוזים מתוך ששת האלפים הללו אנו נמצאים כאן?

"חשבון פשוט - שבעים או שמונים שנה, מתוך ששת אלפים. אלו אחוזים מועטים" השיב.

עכשיו שמע נא יקירי, אני לומד תורה. מי שלומד הוא שותף בכל העולם, בכל ששת אלפי השנים ובכל המפעל הגדול הענק הזה, ולכן, **כיון שאני דואג לעצמי, ל'אחוזים' הטובים שלי בשותפות של העולם הגדול והענק, לא מעניין אותי בכלל הרהיטים כאן במשרד, שאין לי בו כמעט כלום, אחוזים מזעריים, הביזנס הוא בדברים אחרים, ומה אכפת לי הרהיטים שאתה מדבר עליהם!** (ואת זה אמר בסערת רוח וקול חזק).

רואה החשבון שיח' יצא מהבית מסוחרר.

בדרכו למשרדים בתל אביב, התקשר למזכיר הממונה על היומן שלו, וביקש ממנו: "תבדוק, האם יש לי כמה שעות בשבועות הבאים, **בשביל עצמי?**"

ה'מזכיר' עיין ביומן ולא מצא "עד סוף הרבעון, הימים עמוסים ב'פגישות עסקים' עם 'לקוחות' אין שעות פנויות", היהודי שהיה נסער מדבריו של רב אהרן-ליב, צרח לתוך השפופרת: "אני לא עובד אצלך, ואני מבקש ממך בתקיפות שתסדר לי שעה וחצי פנויה מידי יום לעצמי, מה זה שלא השאתם לי לעצמי כלום". המזכיר שנבהל מהצעקות, לא הבין מה קרה, והחל מיד בדילול כמות הפגישות המיועדות לחודשים הבאים. הוא דחה כמה מהם והודיע על ביטול כמה מהם.

מהבוקר שלמחרת 'רואה החשבון' שיח' פנה מידי יום - לקביעת "עיתים לתורה" ותוך זמן קצר גם ארגן בעצמו שיעור מסודר ורגוע ללימוד גמרא במתינות ובהבנה (בסיוע 'מאורות הדף היומי'), ועד היום הזה הוא 'קובע עיתים לתורה'.

מי צריך להשתנות?

"ד סיון תש"ע. תלמיד הישיבה הקטנה 'פוניבז' לשעבר כיום

כך, ברית המילה שנכרתה עליה י"ג בריתות, ואמרו עליה שאלמלא היא לא נתקיימו שמים וארץ, כלום יעלה ויוסף אם יהיה הרך הנימול נכד לבריסקער רב, ואם הסנדק יהיה פלוני ואת הברכות יאמר אלמוני!?!..

הוא הדין לענייננו. חז"ל לומדים מהכנסת האורחים של אברהם אבינו עליו השלום שגדולה הכנסת אורחים יותר מקבלת פני שכינה, היש לנו מושג בזה. ולא מפני יחוסם, הן כערבים נדמו לו. ומה יוסף מי הוא האורח, אם תלמיד חכם או עם הארץ!...

(לקט מתוך 'הגדה של פסח' ויגד משה)

הגרי"ז מבריסק זצ"ל. מובן שהיו שם כל גדולי ירושלים, וגדולי ראשי הישיבות. נהרו פני אחד הנוכחים ואמר: אה, אזא חשוב'ער ברית! הקפיד מרן זצ"ל ואמר: מעשה במלמד שחלם שזכה בעושרו של ברודצקי. הגביר האדיר של רוסיה. קם ואמר לאשתו בשמחה: היודעת את, זכינו בעושרו של ברודצקי!

משראה שאינה מתלהבת, אמר לה: האמת, שאני עשיר יותר ממנו. כי הוא, יש לו רק את עושרו של ברודצקי ותו לא. אבל אני ברודצקי, און נאך א מלמד דערצו. ובנוסף, אני גם מלמד... צחוק. מה יתן ומה יוסף ה'מלמד' לברודצקי!

המשך מעמוד 3 | הגה"צ רבי גמליאל רבינוביץ שליט"א

האלמנה האבלה, ונפלה על צואריה כשכולה נרגשת וסוערת, בהשתתפות כנה בצערה הגדול! לאחר שנרגעה מעט וניחמה את רופאה, ביקשה את מחילתה מקרב לב, על מה שהרחיקה מביתם בתקופה האחרונה. בלב מלא בושא וצער סיפרה לפני דברים כהווייתם, שראתה אותם בדיוק באותה נסיעה של פיקוח נפש הדוחה את השבת, כנלמד מהפסוק (יה, ה): "אשר יעשה אותם האדם וחי בהם - ולא שימות בהם" (יומא פה:), והתנצלה בפניה בלב שלם על שדנה אותם לכף חובה! מאז שבה האלמנה לביתם, בשמירה שלמה והדוקה של כל מצוות התורה כל ימיה לטובה.

(מתוך 'טיב המעשיות')

מומחה הבין בעלי שהוא לקה בהתקף לב חמור, ושעליו לסור תכף ומיד לבית החולים לניתוח דחוף להצלת לבו המפרפר. מיד עצרנו מונית חולפת, והאצנו בנהג לדהור לבית החולים, תוך שאנו מסבירים לו את המצב הדחוף, ומבטיחים לשלם את שכרו לאחר השבת, כי מחמת קודשת השבת לא היה כסף בידינו... ומאז השתנו בבת אחת כל חיינו, כשאנו חולקים את עשרת החודשים האחרונים לחיי בעלי ז"ל בין הבית לבית החולים, וחוזר חלילה, הוא עבר מאז עוד כמה ארועי לב קשים - סיימה האלמנה את סיפורה הכואב.

האשה החרדית שישבה מן הצד ושמעה את הסיפור לא האמינה למשמע אוזנה! היא ניגשה בהתרגשות גדולה והתקדמה אל מקום

המשך מעמוד 19 | הרב בנימין בירנצוויג

אותו בין היתר דרך תרומה לבתי כנסת. פעם בעת חלוקת הספרים כנסתי לבית הכנסת באמצע שיעור, וכמובן שהשתדלתי לא להפריע לכן הנחתי הספר על השולחן הראשון ומיד פניתי לצאת. אבל אז המגיד שיעור שואל אותי לפני כולם: "זה שלנו?"

עניתי שכן, שהרי תרמתי את זה לבית הכנסת. והוא שואל: "מי הוציא את זה?" וכמובן שעניתי - אני, שהרי אני הדפסתי את הספר... לזיכוי הרבים ולא למטרות רווח.

ואז הוא התחיל לומר לי בלשון תוכחה: "למה אתה מוציא ספרים?" עמדתי נבוך, כי חשבתי שכוונתו שיש כבר כל כך הרבה ספרים, ולמה כל אחד מדפיס עוד ספרים... עד שמישהו ממשתתפי השיעור הציל את המצב והסביר בקול את אי ההבנה... והמגיד שיעור התנצל בפני.

יש ללמוד מכאן מוסר השכל חשוב, שהרי זה קרה אפילו אחרי שהמגיד שיעור היה זהיר לשאול את כל השאלות שאפשר כדי להיות בטוח שאין פה מה ללמד לכף זכות, ונלמד מזה שגם כאשר מישהו הודה באשמה, עדיין שייך לדונו לכף זכות.

לפניו אמר כולו 'חובה' על אותו פלוני, הוא מיד חיפש צד זכות שהתברר כאמת לאמיתה.

בכל המצבים, גם כשנראה הדבר כרחוק... תמיד יש לנסות למצוא צד זכות על כל אדם! הוי דן את 'כל האדם' לכף זכות!

היה בית כנסת בבני ברק שסבל מתופעה לא רצויה: אנשים הוציאו ספרים מבית המדרש בלי רשות, ולא מיהרו להשיבם, דבר שהפריע מאוד ללומדי בית המדרש.

יום אחד באמצע שיעור דף היומי שנמסר בבית הכנסת, והנה נכנס אברך צעיר, מניח ספר על השולחן הקרוב לכניסה וממהר לצאת. המגיד שיעור עוצר אותו ושואל: "זה שלנו?" והאברך משיב "כן".

"מי הוציא את הספר?" ממשיך המגיד שיעור ושואל. "אני", משיב האברך.

"מדוע אתה מוציא ספרים?" החל המגיד שיעור להוכיח את האברך. "כדי לזכות את הרבים", השיב הלה תשובה בלתי צפויה לחלוטין....

וכך מספר האברך בעל המעשה: זכיתי בס"ד להוציא ספר בשם "לחיות כהלכה", ואני משתדל להפיץ

לשליחת תגובות לכותב הטור הרה"ג רבי בנימין בירנצוויג, כתבו ל: 7622500@gmail.com

סיכום שבועי ב'דף יומי בהלכה'

- ◆ מהי מידת הבגד המחייבת בציצית לדעת הרמ"א?
- ◆ איסור תפירת בגד ציצית שנקרע בשפתו
- ◆ האם מותר ללמוד בספר פרטי ללא רשות בעליו?

מידת הבגד המחייבת בציצית

• לדעת השולחן ערוך, בגד בן ארבע כנפות שלא ניתן לכסות בו את ראשו ורוב גופו של ילד ממוצע בן תשע, אינו חייב בציצית מדאורייתא. ויש מהאחרונים שכתבו, כי מדדו שיעור זה ומצאו, שאורך הבגד צריך להיות לפחות אמה וחצי. ורצוי שאורכו יהיה שתי אמות.

• לדעת הרמ"א, גם בגד שניתן לכסות בו את ראשו ורוב גופו של ילד בן תשע, אינו חייב בציצית מדאורייתא, אלא כאשר על פי הנוהג המקובל במקום, נער ממוצע בן שלוש עשרה אינו מתבייש לצאת באקראי לרחוב, כאשר הוא לבוש בבגד זה, בגין מידתו הקטנה.

תפירת בגד ציצית שנקרע

• בגד ציצית שנחתך לשניים, ושני החלקים עדיין חייבים בציצית, דהיינו שיש בגודלם שיעור חיוב ציצית, וכן נותרו בכל אחד מהם ארבע כנפות כדן - אם איחו את חלקי הבגד, רצוי להסיר את החוטים מאחד החלקים, ולקושרם מחדש.

• בגד ציצית שנקרע בתוך הטווח של שלוש אצבעות משפת הבגד - אין לתופרו. לשיטת רש"י - האיסור הוא מחשש שהתופר ישייר מעט מחוט התפירה, ויחשיבו כאחד מחוטי הציצית. והאיסור הוא אף בקרע כלשהו, אך רק כשהתפירה נעשית בחוט הראוי לשמש כחוט ציצית. ולשיטת רב עמרם גאון - האיסור הוא משום שחתיכת בד שגודלה פחות משלוש אצבעות אינה נחשבת כבגד, ואף לאחר חיבורה לבגד באמצעות תפירה; וחוטי ציצית הקשורים בה, אינם נחשבים כקשורים לבגד. ואיסור התפירה הוא בכל חוט שהוא, אך רק בחתיכה שנקרעה לגמרי מהבגד.

• בגד ציצית שנקרע בשפתו, בתוך הטווח של שלוש אצבעות, לכתחילה, ראוי להחמיר ככל שיטות הראשונים, ולתופרו

בחוט שאינו ראוי לשמש כחוט ציצית לבגד זה; ובקָרע בלבד, ולא בחתיכה שנקרעה לגמרי מהבגד. אך בשעת הדחק, ניתן לתפור את הקרע בחוט הראוי לשמש כחוט ציצית.

• במקרה של ספק בנוגע לתפירת בגד ציצית שנקרע בשפתו, רצוי לתפור בכנף הבגד חתיכת בד חלקה - ללא תפרים - שיש בשטחה לכל הפחות שלוש על שלוש אצבעות. ומנהג ישראל מקדמת דנא, לתפור בכל בגדי הציצית חתיכת בד כזו בכל ארבע הכנפות.

הלכות שונות מהלכות ציצית

• בגד בן ארבע כנפות השייך לשותפים, חייב בציצית. ואף אם אחד מהשותפים הוא אשה, או גוי, הפטורים ממצוות ציצית - הבגד חייב בציצית, אך אין לברך על לבישתו.

• בגד ציצית שקשורים בו חוטי ציצית כשרים, אסור להסירם ממנו. אולם, אם הבגד אינו מיועד לשמש עוד כבגד של מצוה, וכגון שהתבלה - מותר להסיר את החוטים. וכמו כן, מותר להסיר חוטי ציצית מבגד ציצית, במטרה לקושרם בבגד ציצית אחר; אך אם ניתן להשיג חוטים אחרים עבור הבגד האחר, ראוי להחמיר ולא להסירם.

שימוש בחפצי מצוה ללא רשות בעליהם

• מותר להשתמש בטלית ובתפילין של חברו ללא ידיעתו, משום שאנו מניחים כי כל אדם מתרצה בכך שיקיימו מצוה בחפציו. והיתר זה, אמור גם ביחס לחפצים השייכים לקטן.

• אסור ללמוד בספר של חברו ללא רשותו. ויש מגדולי האחרונים שכתב, שבספר המונח בבית הכנסת, מותר ללמוד ללא בקשת רשות, כיון שהמביא ספר לבית הכנסת, מביאו על דעת כן.

העלון מופץ לזיכוי הרבים, אנא הימנעו מקריאה בשעת התפילה וקריאת התורה